
Eindrapport
Rekenkamercommissie Soest

Minder overlast, meer overleg

Colofon

Projectnummer: 00147

Opdrachtgever:
Rekenkamercommissie Soest

Auteurs:
Joni Haijen
Yorick van den Berg
Anouk Visscher

B&A B.V.
Bezuidenhoutseweg 161
Postbus 829
2501 CV Den Haag

t 070 - 3029500
f 070 - 3029501

e-mail: info@bagroep.nl
http: www.bagroep.nl

Den Haag, 7 oktober 2020

© Copyright B&A B.V. 2020.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Op alle opdrachten en werkzaamheden zijn de Algemene voorwaarden van B&A B.V. van toepassing, gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel Haaglanden onder dossiernummer: KvK Haaglanden 27177844. De Algemene voorwaarden treft u als bijlage aan en kunt u tevens inzien op onze website, www.bagroep.nl.

B&A is gevestigd in Den Haag, Amsterdam en Rotterdam.

10-11-2020 13:12:00

Inhoudsopgave

1

Managementsamenvatting	4
1. Inleiding	9
1.1 Aanleiding	9
1.2 Onderzoeksvragen	9
1.3 Onderzoeksverantwoording	10
1.4 Normenkader	11
1.5 Leeswijzer	12
2. Bevindingen problematiek, doelen en beleid	14
2.1 Inleiding	14
2.2 Omvang problematiek in Soest en referentiegemeenten	14
2.3 Beleid en doelstellingen	18
2.4 Beleid en aanbevelingen RKC 2013	25
2.5 Toetsing aan normenkader	27
2.6 Samenvattende bevindingen	28
3. Bevindingen praktijk aanpak jeugdoverlast	30
3.1 Inleiding	30
3.2 Samenwerking tussen partners	30
3.3 Ervaringen met getroffen maatregelen	35
3.4 Aanbeveling RKC 2013	38
3.5 Toetsing aan normenkader	40
3.6 Samenvattende bevindingen	41
4. Bevindingen resultaten en doelbereik	43
4.1 Inleiding	43
4.2 Doelbereik en uitvoering maatregelen	43
4.3 Effectiviteit maatregelen en interventies	47
4.4 Aanbevelingen RKC 2013	50
4.5 Toetsing aan normenkader	53
4.6 Samenvattende bevindingen	53
5. Conclusies en aanbevelingen	56
Bijlage 1: Onderzoeksverantwoording	61
Bijlage 2: Bestuurlijke reactie	63

Managementsamenvatting

Aanleiding

De rekenkamercommissie heeft in haar gespreksrondes bij verschillende fracties waargenomen dat er zorgen leven over jongerenoverlast. Het is een actueel thema dat om blijvende aandacht vraagt. De gemeente constateert dat de jongerenoverlast recent fors is afgenomen, maar tegelijkertijd worden vaste groepen vervangen door fluide netwerken. Al met al genoeg redenen voor de rekenkamercommissie om dit nader te beschouwen, waarbij aandacht is voor de probleemanalyse (wat is het probleem en hoe groot is het probleem?), het beleid van de gemeente Soest om overlast terug te dringen (welke interventiestrategie hanteert de gemeente?) en de effecten van deze interventies op het terugdringen van overlast (welke resultaten worden er bereikt en wat zijn de effecten?). De rekenkamercommissie heeft ook in 2013 onderzoek gedaan naar de jongerenoverlast en gaat in dit onderzoek na of en in welke mate de gemeente de aanbevelingen uit dat onderzoek heeft opgepakt. Het onderzoek is uitgevoerd in de periode februari tot en met juni 2020.

Antwoord op de centrale onderzoeksvraag

In hoeverre zijn de maatregelen die de gemeente - samen met ketenpartners - neemt om jongerenoverlast terug te dringen doeltreffend?

De aanpak lijkt op dit moment doeltreffend omdat uit zowel de cijfers als de waarnemingen van de gesproken respondenten blijkt dat de jongerenoverlast in Soest is afgenomen. Er is daarmee een gedeeld beeld dat de jongerenoverlast op dit moment ten opzichte van een aantal jaar geleden fors is afgenomen. Deze doeltreffendheid is niet terug te voeren op afzonderlijke maatregelen en de interventies, maar kent naar opvatting van de rekenkamercommissie de volgende verklaringen:

- Toegenomen capaciteit en expertise (bijvoorbeeld twee jeugdboa's bij de gemeente Soest, extra uren jongerenwerk en een wijkagent gespecialiseerd op het thema jeugd) bij de gemeente en ketenpartners om de jongerenoverlast terug te dringen.
- De ketenpartners hebben korte lijnen en zijn goed op de hoogte van elkaars rollen en bevoegdheden. Daarbij helpt dat sinds enige jaren sprake is van personele stabiliteit op een aantal belangrijke functies.
- De toegenomen capaciteit, korte lijnen en de ambtelijke en bestuurlijke urgentie maken dat er goed zicht is op de actuele situatie rondom jongerenoverlast (kennispositie) en snelle interventies worden ingezet en uitgevoerd. Daarbij is meer dan voorheen aandacht voor een preventieve op kansen gerichte aanpak. Zoals bijvoorbeeld blijkt uit de gebiedsspecifieke aanpak van Smitsveen.

Aan deze beantwoording voegt de rekenkamercommissie de volgende conclusies en aanbevelingen toe.

Conclusie 1: De gemelde overlast van jongeren in Soest neemt sinds 2017 af en bevindt zich nu op het niveau van referentiegemeenten

- In 2015-2016 was sprake van veel overlast, ook in verhouding tot referentiegemeenten. Sinds 2017 is er sprake van een daling in de overlastcijfers. De gesproken partners herkennen dit beeld ook in de praktijk.
- In vergelijking met referentiegemeenten is de problematiek op het gebied van jeugdoverlast in 2019 dezelfde orde van grootte als referentiegemeenten, of zelfs lager. Dit is een groot verschil met voorgaande jaren, waar Soest in de periode van 2013 tot en met 2017 fors hoger scoort dan de overige referentiegemeenten, en zelfs hoger scoort dan de gemeente Utrecht.

Conclusie 2: Beleid jongerenoverlast is verankerd in lokaal beleid inclusief samenhang met andere beleidsterreinen en regionaal veiligheidsbeleid

- Het beleid met betrekking tot jongerenoverlast van gemeente Soest bestaat uit zowel regionaal als lokaal beleid. De lokale aanpak bestaat uit het 'Plan van Aanpak jongerenoverlast' en een gebiedsgerichte aanpak in Smitsveen, waar jongerenoverlast onderdeel van is.
- Regionaal sluit gemeente Soest, als een van de 39 gemeenten aan bij de Veiligheidsstrategie Midden-Nederland, en op subregionaal niveau werkt Soest samen met vier andere regiogemeenten aan één Integraal Veiligheidsplan. In het meest recente Integraal Veiligheidsplan heeft de gemeente Soest jeugdoverlast niet aangedragen als lokale prioriteit.
- Er zijn diverse beleidsvelden (zorg, welzijn, onderwijs, sport) waar de verbinding wordt gelegd met jongerenoverlast.

Conclusie 3: Korte lijnen, snelle interventies en voldoende capaciteit zorgen voor een sterk verbeterde uitvoering van de aanpak van jongerenoverlast

- De bedachte samenwerkingsstructuren met partners (operationeel, tactisch en bestuurlijk) komen goed uit de verf. Aan het overleg op bestuurlijk niveau is in de praktijk op een andere manier vormgegeven. De lijnen zijn kort tussen de partners en verschillende beleidsvelden.
- Onderliggende verklaringen voor de toegenomen effectiviteit van de maatregelen en interventies hebben betrekking op: 1) meer capaciteit (zowel bij de gemeente Soest, als bij het jongerenwerk als bij de politie- en justitieketen), 2) een betere informatiepositie, 3) een verdere professionalisering van de gehele veiligheids- en zorgketen (door o.a. een als adequaat ervaren regierol van de gemeente), 4) stabiliteit in personele zin bij de netwerkpartners en 5) een grotere gerichtheid op preventie.

Conclusie 4: Overlastmelders hebben vooral contact met de politie en vinden het lastig om zelf tot oplossingen met de jongeren te komen

- Bij de overlastmelders die zijn gesproken in het onderzoek zijn de boa's en jongerenwerkers niet in beeld. De politie is het eerste en logische aanspreekpunt voor hen. Een verklaring hiervoor is dat de politie ook als enige bereikbaar is op tijden dat men overlast ervaart. Bovendien melden zij zich pas als zij het gevoel hebben dat de situatie is geëscaleerd.
- De overlastmelders bevinden zich in een spagaat. Door professionals wordt er een beroep gedaan op het aangaan van de dialoog met jongeren en het zelfoplossend vermogen, maar dat is om meerdere redenen niet vanzelfsprekend. Overlastmelders voelen zich vaak geïntimideerd en durven de jongeren niet aan te spreken, of hebben de jongeren wel aangesproken zonder dat dit tot een oplossing van het probleem heeft geleid. De overlastmelders zijn vooral op zoek naar structurele oplossingen en zien hierin over het algemeen geen rol meer voor zichzelf weggelegd.

Conclusie 5: Jongeren hebben vooral behoefte aan plekken waar ze buurtbewoners niet storen en staan open voor gesprekken met de buurtbewoners

- De jongeren vinden over het algemeen dat ze weggestuurd worden, maar geen alternatieve plek hebben om te hangen zonder dat ze andere buurtbewoners tot last zijn. Gesprekken over en plannen voor alternatieve plekken zijn er, maar tot besluitvorming is het niet gekomen. Hierdoor lekt de energie en het enthousiasme van jongeren weg.
- De jongeren ervaren dat buurtbewoners hen niet of nauwelijks (durven) aanspreken en zouden dat laatste wel graag willen.

Conclusie 6: Bewoners en jongeren vinden elkaar nog niet om samen tot oplossingen te komen, dat wordt ook niet zichtbaar ondersteund door de ketenpartners

- De ketenpartners zien meer heil in het "versterken van de burgerkracht" om zo de overlast tegen te gaan. Naar de inschatting van de ketenpartners is veel van de overlast in onderling overleg tussen bewoners en jongeren goed op te lossen.
- De jongeren denken zelf dat sleutelfiguren in de wijk, moskeeën, maar ook verenigingen en stichtingen als Zwarte Zee kunnen helpen de dialoog op gang te brengen.

- Dat vraagt echter wel dat bewoners en jongeren daarin ondersteund worden. Uit de gesprekken met zowel de jongeren als de overlastmelders blijkt niet dat er een dialoog, bijvoorbeeld onder begeleiding van één van de ketenpartners (jongerenwerk, wijkagent, gemeente) ontstaat tussen melders en jongeren. Het is vooral de wijkagent die als intermediair tussen bewoner en jongeren pendelt, maar niet samen met hen het gesprek aangaat.

Conclusie 7: Nog te ontwikkelen schakel in de aanpak is het voortgezet onderwijs

- In meerdere beleidsnota's wordt aangegeven dat het onderwijs een partner is, maar de rol van het onderwijs is niet uitgewerkt. Dit in tegenstelling tot de rol van de andere genoemde partners.
- De professionals die zijn gesproken onderschrijven de noodzaak van het voortgezet onderwijs als netwerkpartner in de aanpak jongerenoverlast omdat het een belangrijk leefmilieu van de jongeren is.
- De samenwerking met het voortgezet onderwijs staat echter nog in de kinderschoenen. Dit heeft diverse redenen. De belangrijkste is dat het onderwijs geografisch anders georganiseerd is dan een gemeente. Scholen krijgen jeugdigen vanuit de gehele omgeving, en is niet wijk of postcodegebied gebonden zoals een gemeente. Het is voor hen ondoenlijk aan te sluiten bij overleggen als een JOR of persoonsgerichte aanpak.
- Er is een start gemaakt met vaste aandachtfunctionarissen van het jeugdteam (per september 2020) op drie basisscholen en één school voor voortgezet onderwijs in Soest. De overige scholen hebben allen een contactpersoon vanuit het jeugdteam. Partners missen echter het onderwijs als samenwerkingspartner. Het onderwijs heeft als schakel in de keten geen rol gedefinieerd gekregen.

Conclusie 8: Aanbevelingen rekenkameronderzoek 2013 grotendeels overgenomen

- De meeste aanbevelingen zijn overgenomen in beleid en uitvoering, met uitzondering van aanbeveling 5: *"Zorg voor een financiële rapportage waarin duidelijk wordt hoeveel geld wordt besteed door de verschillende partijen, waaraan het wordt besteed en wat daardoor is bereikt. Maak hierin onderscheid in doelen en doelgroepen, zodat op basis hiervan eventueel nieuwe prioriteiten kunnen worden gesteld"*. Wat ontbreekt is een financiële rapportage met daarin een specificatie van de uitgaven voor de aanpak van jongerenoverlast.

Aanbeveling 1: Ondersteun de dialoog tussen bewoners en jongeren door de gemeente en haar partners.

Zowel de professionals als de jongeren zelf roepen op tot het aangaan van de dialoog met elkaar om het vraagstuk van jongerenoverlast met elkaar te bespreken en op te lossen. Dat is niet hetzelfde als de burger volledig verantwoordelijk maken voor het oplossen van het vraagstuk. Het is namelijk niet vanzelfsprekend om met elkaar een gesprek aan te gaan en samen tot oplossingen te komen. Uit dit rekenkameronderzoek blijken hiervoor diverse redenen: buurtbewoners vinden het spannend en de jongeren vinden de manier waarop zij worden aangesproken onprettig. Dit zorgt ervoor dat het gesprek al snel verzandt in een discussie, het proberen te overtuigen van de ander of gelijk willen krijgen. Bij het aangaan van een dialoog is bijna altijd een begeleider nodig. Het gaat zelden "vanzelf". De ondersteuning – een dialoogbegeleider, richt zich op het proces, niet op de inhoud. Dit proces bestaat vooral uit het bieden van veiligheid, structuur, ondersteuning en feedback. Bij de meeste overlastsituaties zou er een automatisme moeten zijn dat professionals (wijkagent, jongerenwerker of gemeente) inzetten op het organiseren van deze dialoog.

Aanbeveling 2: Betrek het voortgezet onderwijs als netwerkpartner bij de aanpak van jongerenoverlast

Om eventuele obstakels tijdig te signaleren en op te pakken is het van belang dat onderwijs en de ketenpartners in de aanpak van jongerenoverlast goed met elkaar samenwerken en elkaar versterken, zodat ze tot één aanpak kunnen komen. Uit onderzoek van het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) blijkt dat

de meerwaarde zit in de aansluiting van een gemeentelijk jeugdteam of een intern zorgteam op een school voor een succesvolle aansluiting tussen voortgezet onderwijs en hulp bij opvoeden en opgroeien op gemeentelijk niveau. In meerdere gemeenten is bijvoorbeeld ook een nauwe samenwerking tussen jongerenwerk en het voortgezet onderwijs ingezet (o.a. Culemborg en Rotterdam), waarbij het jongerenwerk signalen van scholen vroegtijdig oppikt en activiteiten en ondersteuning aanbiedt in en om het onderwijscurriculum.

De door de gemeente ingezette ontwikkeling om het jeugdteam vanuit de gemeente op school te laten aansluiten past in deze aanbeveling. De gemeente Soest heeft de eerste stappen gezet met structurele aanwezigheid van een jeugdteammedewerker op tenminste drie basisscholen en een VO-school in Soest per september 2020. Wat nog uitgewerkt moet worden is hoe de samenwerking eruit komt te zien en hoe deze zich bijvoorbeeld verhoudt tot de (preventieve) aanpak van jongerenoverlast. Het NJi beschikt over een lijst van praktijkvoorbeelden van andere gemeenten.

Aanbeveling 3: Zorg voor snelle besluiten over gezamenlijke oplossingen die door bewoners en jongeren worden bedacht

Uit het onderzoek komt naar voren dat het lang duurt voordat besluiten over structurele oplossingen voor hangplekken (bv Kjoeps) worden genomen. Ook hier ligt de oplossing in een snelle dialoog met bewoners en jongeren gezamenlijk, waardoor preventieve oplossingen en alternatieve vormen van tijdsbesteding ook snel op tafel komen en gezamenlijk bedacht worden. Uit de gesprekken die gevoerd zijn met de overlastmelders blijkt dat de meeste melders ook begrip hebben voor de wensen en behoeften van jongeren. Zo snel als de gemeente en de ketenpartners nu zijn om jongerenoverlast in de gaten te krijgen en daarop te handelen, zo snel zouden de gemeente en partners ook kunnen zijn om het gesprek tussen bewoners en jongeren te ondersteunen om tot alternatieve of preventieve oplossingen te komen. Snelle besluiten voorkomen dat een bedachte oplossing niet meer nodig is omdat de groep jongeren inmiddels in een andere levensfase is en het momentum verloren is. Kenmerkend van overlast door jongeren is immers dat de groepen jongeren komen en gaan.

1

INLEIDING

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De rekenkamercommissie van Soest heeft onderzoek gedaan naar het beleid dat de gemeente voert om jongerenoverlast terug te dringen. De rekenkamercommissie heeft in haar gespreksrondes bij verschillende fracties waargenomen dat er zorgen leven over jongerenoverlast. Het is een actueel thema dat om blijvende aandacht vraagt. De gemeente constateert dat de jongerenoverlast recent fors is afgenomen, maar tegelijkertijd worden vaste groepen vervangen door fluide netwerken. Al met al genoeg redenen voor de rekenkamercommissie om dit nader te beschouwen, waarbij aandacht is voor de probleemanalyse (wat is het probleem en hoe groot is het probleem?), het beleid van de gemeente Soest om overlast terug te dringen (welke interventiestrategie hanteert de gemeente?) en de effecten van deze interventies op het terugdringen van overlast (welke resultaten worden er bereikt en wat zijn de effecten?).

In 2013 heeft de rekenkamercommissie ook onderzoek gedaan naar jongerenoverlast. Uit dit onderzoek zijn een aantal aanbevelingen gekomen. In dit onderzoek wordt gekeken in hoeverre de aanbevelingen zijn opgevolgd. De aanbevelingen uit 2013 luiden als volgt:

- Stel op korte termijn vast welke rol BOA's in de aanpak van jongerenoverlast moeten spelen. Leg de verantwoordelijkheden en bevoegdheden bij de verschillende soorten overlast vast. Kijk daarbij ook goed naar de samenwerking met andere partners in de aanpak.
- Geef aan welke taken en bevoegdheden de Informatiemakelaar heeft.
- Stel het beleid dat kaderstellend is voor de aanpak van jongerenoverlast vast in de gemeenteraad. Dit geldt in elk geval voor de nota "Aanpak jongerenoverlast Soest."
- Geef in de probleemanalyse voor jongerenoverlast ook aandacht aan de groepen jongeren die tot nog toe alleen 'rondhangen'. De probleemanalyse wordt dan, net als de nota "Aanpak Jongerenoverlast Soest", breder (vier groepen).
- Stel op basis van heldere doelstellingen vast, op welke wijze verantwoording over de aanpak wordt afgelegd aan de gemeenteraad. Maak gebruik van de verantwoordingsinstrumenten zoals genoemd in de nota "Aanpak jongerenoverlast Soest".
- Zorg voor een financiële rapportage waarin duidelijk wordt hoeveel geld wordt besteed door de verschillende partijen, waaraan het wordt besteed en wat daardoor is bereikt. Maak hierin onderscheid in doelen en doelgroepen, zodat op basis hiervan eventueel nieuwe prioriteiten kunnen worden gesteld.

1.2 Onderzoeksvragen

De centrale vraagstelling van dit onderzoek luidt: *In hoeverre zijn de maatregelen die de gemeente - samen met ketenpartners - neemt om jongerenoverlast terug te dringen doeltreffend?*

Om tot de beantwoording van deze vraag te komen heeft de rekenkamercommissie een aantal deelvragen opgesteld:

- Hoe groot is het probleem van jongerenoverlast in Soest? Hoe verhoudt zich dat tot jongerenoverlast in referentiegemeenten?
- Hoe ziet het beleid van de gemeente met betrekking tot jongerenoverlast eruit? Welke ontwikkelingen zie je hierin vanaf 2013 (jaar van onderzoek rekenkamercommissie); denk aan Wmo 2015 en Jeugdwet)? Zijn er integrale verbanden gelegd tussen de verschillende beleidsvelden? In hoeverre zijn in het beleid de aanbevelingen van de rekenkamercommissie uit het onderzoek van 2013 opgevolgd? In hoeverre is het nieuwe beleid, gestart in 2017, effectief in het bestrijden van jongerenoverlast?
- Welke doelen worden in het beleid genoemd en in hoeverre worden deze doelen gehaald?

- Welke maatregelen worden in het beleid genoemd? Worden deze maatregelen daadwerkelijk uitgevoerd en gebeurt dat op een doeltreffende manier?
- Hoe verloopt de samenwerking tussen de ketenpartners en hoe vervult de gemeente haar rol in de samenwerking?
- Hoe verloopt de samenwerking tussen de gemeentelijke afdelingen als het gaat om jongerenoverlast (denk bijvoorbeeld aan de verbinding met zorg en het sociaal domein)?
- Is de jongerenoverlast sinds 2013 gedaald en in hoeverre is dit het effect van de getroffen maatregelen?
- Hoe ervaren de jongeren zelf en degenen die overlast melden de maatregelen die genomen worden? En wat zijn de ervaringen van de politie en betrokken jongerenwerkers?

1.3 Onderzoeksverantwoording

Uit het onderzoeksmodel volgen de onderzoeksvragen zoals hierboven beschreven. In het onderzoeksmodel schetsen we het kader voor de aanpak overlast in gemeente Soest. Hierbij geven wij inzicht in de volgende aspecten:

- Omvang problematiek in Soest en referentiegemeenten (blok ontwikkeling problematiek)
- Beleid en doelstellingen (blok ontwikkeling doelen)
- Maatregelen, interventies en samenwerking (blok ontwikkeling maatregelen en interventies)
- Doeltreffendheid interventies (blok effectiviteit maatregelen)

De doorwerking van de aanbevelingen uit het eerdere rekenkameronderzoek ziet toe op de blokken doelen en maatregelen. Elk van de vier blokken wordt beschouwd vanuit vijf perspectieven, waarbij bij elk perspectief de nadruk vermoedelijk zal liggen op die onderdelen van het onderzoeksmodel waar de betreffende respondenten het beste zicht op hebben. Zo ontstaat een feitelijk beeld aangevuld met de ervaringen en belevingen van de verschillende stakeholders in de aanpak van de jongerenoverlast. We gaan in de paragrafen na het onderzoeksmodel inhoudelijk in op de verschillende onderdelen en bijbehorende onderzoeksvragen. In het model zijn de onderzoeksmethoden benoemd en in de bijlage zijn de geraadpleegde documenten en respondenten opgenomen.

1.4 Normenkader

Problematiek, doelen en beleid

De gemeente heeft inzicht in de grootte van de problematiek.

De gemeente heeft duidelijke beleidsdoelstellingen geformuleerd.

Maatregelen en interventies in de praktijk

De uitvoeringspartijen hebben een uitvoeringsstrategie geformuleerd.

Er is een goede samenwerking tussen de ketenpartners

Resultaten en doelbereik

De gemeente heeft inzicht in de behaalde resultaten.

Doeltreffendheid

De maatregelen die de gemeente neemt om jongerenoverlast terug te dringen zijn doeltreffend

Er is sprake van evaluatie, terugkoppeling en (eventuele) bijstelling van de Aanpak Overlast Soest en/of de uitvoering daarvan.

- Criminaliteit en overlast worden gemonitord (o.a. overlastcijfers, criminaliteitscijfers).
- Er is inzicht in de hoeveelheid logboeken die door bewoners worden bijgehouden.
- De overlastplekken (hotspots) en jongeren die overlast veroorzaken, zijn bekend bij de gemeente. Ook is er zicht op hun netwerk.
- De gemeente heeft duidelijke beleidsdoelstellingen geformuleerd (SMART: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden).
- Er is een uitvoeringsstrategie geformuleerd die aansluit bij de beleidsdoelstellingen van de gemeente.
- Er is inzicht in de verschillende interventies en maatregelen die de verschillende ketenpartners uitvoeren
- De gemeente heeft een overzicht van alle maatregelen en interventies die worden uitgevoerd in het kader van de Aanpak Overlast Soest.
- Er is een samenwerkingsprotocol afgesloten tussen gemeente en partners. De taakverdeling en rolomschrijving is voor alle partners in de aanpak duidelijk.
- Er is een privacy-convenant opgesteld en alle partners zijn op de hoogte van de afspraken.
- De resultaten van de aanpak worden gemonitord.
- Er is sprake van een overzichtelijke en complete administratie bij de verschillende partijen (politie, stichting Balans, Boa's, gemeente).
- Er is een afname in overlast door jongeren ten opzichte van 2013.
- De Aanpak Overlast Soest wordt periodiek geëvalueerd
- De evaluatie biedt concrete handvatten voor verbetering

1.5 Leeswijzer

De bevindingen per onderzoekslijn zijn in aparte hoofdstukken weergegeven. In hoofdstuk 2 treft u de bevindingen rondom problematiek, doelen en beleid. De bevindingen omtrent de maatregelen en interventies in de praktijk zijn in hoofdstuk 3 beschreven. In hoofdstuk 4 staan de bevindingen rondom resultaten en doelbereik beschreven. De relevante deelvragen zijn steeds beantwoord in een grijze box gevolgd door een onderbouwing. De bevindingenhoofdstukken sluiten af met een toetsing aan de relevante normen. Tip voor de snelle lezer: lees alleen de grijze boxen, de toetsing aan het normenkader en de samenvattende bevindingen. In hoofdstuk 5 zijn conclusies en aanbevelingen beschreven.

**BEVINDINGEN PROBLEMATIEK,
DOELEN EN BELEID**

2. Bevindingen problematiek, doelen en beleid

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de beantwoording van de volgende onderzoeksvragen centraal:

- Hoe groot is het probleem van jongerenoverlast in Soest?
- Hoe verhoudt zich dat tot jongerenoverlast in referentiegemeenten?
- Hoe ziet het beleid van de gemeente met betrekking tot jongerenoverlast eruit?
- Welke doelen worden in het beleid genoemd?
- Welke ontwikkelingen zie je hierin vanaf 2013 (jaar van onderzoek rekenkamercommissie); denk aan Wmo 2015 en Jeugdwet)?
- Zijn er integrale verbanden gelegd tussen de verschillende beleidsvelden?
- In hoeverre is het nieuwe beleid, gestart in 2017, effectief in het bestrijden van jongerenoverlast?
- In hoeverre zijn in het beleid de aanbevelingen van de rekenkamercommissie uit het onderzoek van 2013 opgevolgd?
- Welke maatregelen worden in het beleid genoemd?

Deze vragen zijn in de volgende paragrafen beantwoord. Steeds wordt gestart met het antwoord op de vraag, daarna volgt de onderbouwing. Afgesloten wordt met een toetsing aan het normenkader en de samenvattende bevindingen. Tip voor de snelle lezer: lees alleen de grijze boxen, de toetsing aan het normenkader en de samenvattende bevindingen.

2.2 Omvang problematiek in Soest en referentiegemeenten

- Hoe groot is het probleem van jongerenoverlast in Soest?
- Hoe verhoudt zich dat tot jongerenoverlast in referentiegemeenten?

Antwoord:

- De gemeente hanteert door de jaren heen zeven indicatoren waarmee de omvang van problematiek van jongerenoverlast wordt bepaald. Dit zijn:
- **% (vaak) ervaren overlast jeugd:** Het percentage vaak ervaren overlast van jeugd is van 2015 van 9,6% gestegen naar 11,4% in 2017. Recentere cijfers zijn niet beschikbaar, zie de tabel op pagina 18.

Aantal meldingen overlast jeugd: In de periode 2013-2019 is in de cijfers van zowel de gemeentelijke jaarstukken 2013-2019, de veiligheidsmonitoren als cijfers afkomstig van de Veiligheidscoalitie Midden-Nederland een piek te zien in de jaren 2014 tot en met 2016. Het aantal meldingen in deze periode bevindt zich tussen de 635 en 697 overlastmeldingen jeugd. Dit betekent dat het aantal meldingen vanaf 2013 gestegen is. Vanaf 2017 zet zich een daling in. De meest recente cijfers uit 2019 laten 315 overlastmeldingen jeugd zien. Verschillende gesproken partners bevestigen het beeld dat de overlast de afgelopen jaren flink is afgenomen.

Aantal PGA¹- trajecten: De gemeente Soest is in 2015 met de Persoons Gerichte Aanpak gestart (PGA). Het aantal PGA- trajecten is van 2016 gestegen van 9 naar 12 trajecten in 2017

¹ Persoonsgerichte aanpak: De PGA beoogt om met repressieve en preventieve interventies hardnekkige patronen van criminaliteit en overlast te doorbreken. Geprioriteerde personen worden naar een zorg- en/of justitieel traject geleid.

en 11 trajecten in 2018. In 2019 hebben er 15 casussen op de PGA lokaal gestaan. Daarvan zijn er in 2019 7 positief afgerond.

Aantal overlastgevende groepen: In de periode 2014-2017 had Soest te maken met drie actieve overlastgevende jeugdgroepen. In 2018 is dit aantal afgenomen tot één overlastgevende jeugdgroep bij de gemeente. In 2019 is er geen sprake meer van een overlastgevende jeugdgroep.

Verwijzingen HALT: Ook in het aantal verwijzingen naar HALT is te zien dat de problematiek onder jongeren in de jaren 2014 en 2016 hoog is. In 2015 is het aantal verwijzingen naar HALT daarentegen fors lager. In 2019 zijn er 44 HALT verwijzingen geweest.

Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte: het aantal vernielingen en beschadigingen was in 2015 erg hoog. 8 per 1000 inwoners. Dit is opvallend omdat juist in deze periode het aantal HALT verwijzingen ten opzichte van 2014 en 2016 relatief laag ligt.

Bekende overlastlocaties: Uit interviews blijkt dat de overlastlocaties geïnventariseerd worden tijdens overleggen.

- De problematiek in Soest op het gebied van jeugdoverlast in 2019 is vergelijkbaar met referentiegemeenten of ligt lager.

ONDERBOUWING

Om te onderzoeken of de maatregelen die de gemeente - samen met de ketenpartners - neemt om jongerenoverlast terug te dringen effectief zijn, kijken we eerst naar de aard en de omvang van de problematiek. Hoe groot is het probleem eigenlijk? En hoe groot is het probleem in vergelijking tot referentiegemeenten? Welke doelen stelt de gemeente zichzelf met betrekking tot de overlast? Welke resultaten hoopt de gemeente te behalen?

Om de mate van jongerenoverlast te duiden is gekeken naar zeven indicatoren waar de gemeente Soest zich door de jaren heen op richt. Deze indicatoren zijn direct te linken aan de problematiek gericht op jeugdoverlast. Het betreft de volgende indicatoren: ervaren jeugdoverlast, het aantal overlastmeldingen, het aantal PGA-trajecten, het aantal jeugdgroepen, het aantal HALT verwijzingen, vernielingen en beschadigingen en ten slotte bekende overlastlocaties. De aantallen zijn in de eerste twee tabellen over een periode van 2014 tot 2019 inzichtelijk gemaakt en zijn afkomstig uit de desbetreffende jaarstukken van gemeente Soest.

Omschrijving	Bron	Referentie- of nulwaarde	Realisatie					
			2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ervaren overlast jeugd (% vaak)	Veiligheidsmonitor	15% (2009)	45,2	9,6	*	11,4	*	*
Meldingen overlast jeugd	Criminaliteitscijfers RVS (Bureau Regionale Veiligheidsstrategie) Integraal Veiligheidsplan 2019-2022	349 (2012)	516	638	697	562	422	315

*Geen gegevens beschikbaar

Omschrijving	Bron	Realisatie					
		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal overlastgevende jeugdgroepen	Politie i.s.m. jongerenwerk	3	3	3	3	1	0
Aantal PGA trajecten (18-23 jaar) (Betreft PGA-lokaal)	Gemeente	*	*	9	12	11	15
Verwijzingen HALT: aantal per 10.000 jongeren	Halt	108	96	118	96	84	44
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte): aantal per 1.000 inwoners	Waar staat je gemeente?	6,1	8,0	6,0	5,1	5,1	3,8

*Geen gegevens beschikbaar.

Uit de tabellen is op te maken dat de gemeente Soest vanaf 2014/2015 een toename kent van de problematiek op alle indicatoren. Vanaf 2017 is op bijna alle indicatoren een daling te zien in de aantallen en percentages. Behalve op het aantal PGA-trajecten, dit stijgt en blijft tot 2018 ongeveer gelijk, om weer te stijgen naar 15 trajecten in 2019. Zeven trajecten zijn in 2019 positief afgerond. Het aantal jeugdgroepen blijft tot en met 2017 gelijk en daalt van drie naar één jeugdgroep in 2018 en geen overlastgevende jeugdgroepen in 2019.

Tenslotte blijkt uit de interviews dat de gemeente bekende overlastlocaties inventariseert. Genoemde overlastlocaties zijn rondom de flats in de wijk Smitsveen, het winkelcentrum aanpalend aan Smitsveen, Soest Zuid, de Dorpsstreek en het Slangenbosje. In de Dorpsstreek bereikt het merendeel van de jeugd nu de pubertijd, en het Hart heeft een lage sociale samenhang en beperkte kansrijkheid. Hierdoor zijn dit twee aandachtslocaties. Ook Soesterberg wordt als aandachtslocatie genoemd.

Vervolgens zijn bovenstaande overlastmeldingen geduid door deze te vergelijken met de overlastcijfers van referentiegemeenten uit de regio. Hierbij is vooral gekeken naar gemeenten van ongeveer dezelfde grootte en twee grote steden (Amersfoort en Utrecht) om een indruk te krijgen van de verschillen tussen een grote en een kleine stad. Bij het vergelijken van overlastcijfers is echter altijd voorzichtigheid geboden. Het is belangrijk om te weten waar de cijfers vandaan komen en om wat voor typen cijfers het gaat. Onderstaande overlastcijfers zijn afkomstig van de Veiligheidscoalitie Midden-Nederland². Deze cijfers laten een klein verschil zien tussen de overlastcijfers uit de jaarstukken van de gemeente. Dat heeft waarschijnlijk met een verschillende benadering van registraties te maken. De cijfers komen echter in grote lijnen overeen.

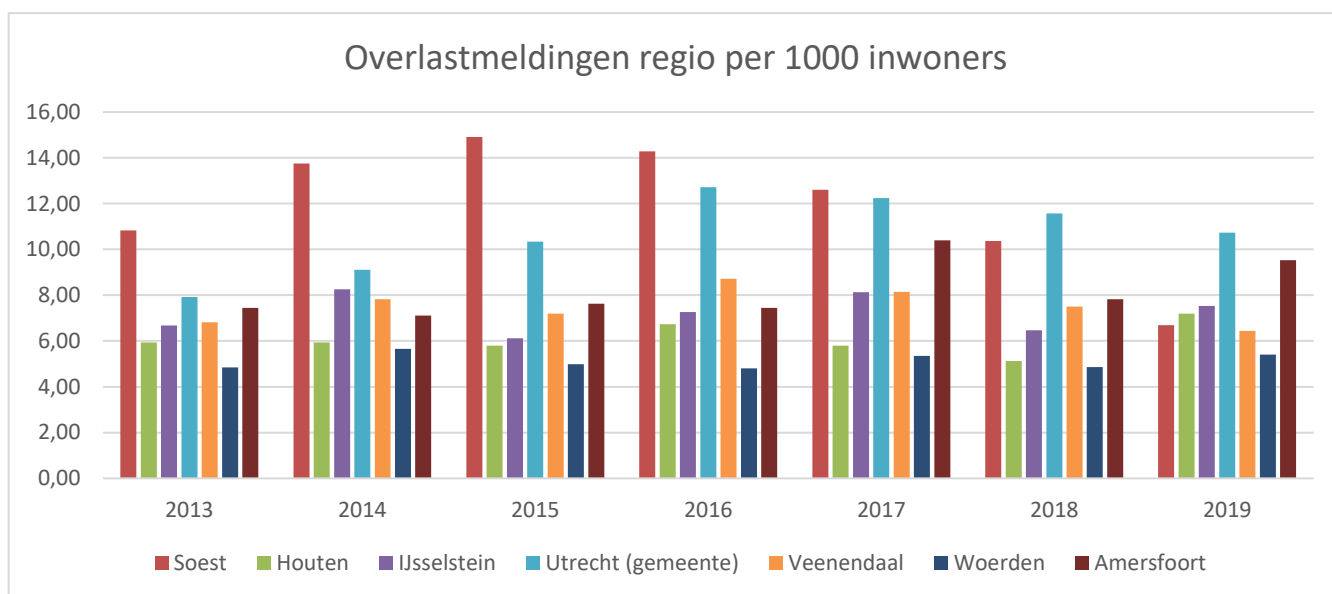
Wat meteen opvalt, is dat het aantal overlastmeldingen in Soest de meeste jaren relatief hoog is in vergelijking met andere gemeenten. In onderstaand overzicht hebben we de cijfers van diverse gemeenten van 2013 tot en met 2019 naast elkaar gezet en berekend wat dit voor betekenis heeft voor het aantal meldingen per 1000 bewoners. Soest springt eruit in negatieve zin, ook ten opzichte van grotere steden. In 2019 heeft er een grote daling plaatsgevonden ten opzichte van de voorgaande jaren. Voorzichtigheid is hier uiteraard wel bij geboden: een grote hoeveelheid overlastmeldingen hoeft per definitie niet altijd een negatieve betekenis te hebben. Zo is in de jaarstukken te lezen dat de gemeente flink heeft ingezet op het bewust maken van de noodzaak om overlast te melden. Onderstaande tabel geeft het totaal aantal overlastmeldingen in de regio weer.

² <https://veiligheidscoalitie.nl/cijfers/>

Totaal aantal overlastmeldingen regio								
	Aantal inwoners (2019)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Regio's		Aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal
Soest	46.194	500	635	689	660	582	479	309
Houten	49.911	296	296	289	336	289	256	359
IJsselstein	34.160	228	282	209	248	278	221	257
Utrecht	352.941	2795	3213	3649	4486	4321	4086	3790
Veenendaal	65.589	447	513	472	572	534	492	422
Woerden	52.197	253	295	260	251	279	254	282
Amersfoort	156.286	1164	1112	1192	1164	1624	1223	1490

Onderstaande grafiek geeft de overlastmeldingen in de regio per 1000 inwoners weer. In de bijbehorende tabel zijn het exact aantal meldingen per 1000 inwoners weergegeven.

Aantal overlastmeldingen regio per 1000 inwoners								
	Aantal inwoners (2019)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Regio's		per 1000 inwoners	per 1000 inwoners	per 1000 inwoners	per 1000 inwoners	per 1000 inwoners	per 1000 inwoners	per 1000 inwoners
Soest	46.194	10,8	13,7	14,9	14,2	12,6	10,4	6,7
Houten	49.911	5,9	5,9	5,8	6,7	5,8	5,1	7,2
IJsselstein	34.160	6,7	8,3	6,1	7,3	8,1	6,5	7,5
Utrecht	352.941	7,9	9,1	10,3	12,7	12,2	11,6	10,7
Veenendaal	65.589	6,8	7,8	7,2	8,7	8,1	7,5	6,4
Woerden	52.197	4,8	5,6	4,9	4,8	5,3	4,9	5,4
Amersfoort	156.286	7,4	7,1	7,6	7,4	10,4	7,8	9,5

Uit de Veiligheidsstrategie Midden-Nederland 2015-2018 blijkt dat de referentiegemeenten Houten, IJsselstein, Utrecht en Woerden net als Soest jeugdoverlast als prioriteit hebben aangemerkt in de periode 2015-2018. In tegenstelling tot Soest, hebben de referentiegemeenten Houten, IJsselstein en Woerden naast overlast door jeugd ook criminele jeugd als prioriteit aangemerkt. De gemeente Veenendaal daarentegen heeft als enige referentiegemeente jeugdoverlast niet als prioriteit aangemerkt.

2.3 Beleid en doelstellingen

- Hoe ziet het beleid van de gemeente met betrekking tot jongerenoverlast eruit?
- Welke doelen worden in het beleid genoemd?
- Welke ontwikkelingen zie je hierin vanaf 2013 (jaar van onderzoek rekenkamercommissie); denk aan Wmo 2015 en Jeugdwet?
- Zijn er integrale verbanden gelegd tussen de verschillende beleidsvelden?

Antwoord:

- Het doel van gemeente Soest beschreven in de programmabegroting 2020 op het gebied van jongerenoverlast luidt: "Zo min mogelijk overlast van jeugd en hinderlijke of overlastgevende jeugdgroepen".

Regionaal beleid:

- In de Veiligheidsstrategie Midden-Nederland 2019-2022 staan de volgende ambities geformuleerd:
  - Midden-Nederland is veiliger in 2022;
  - Meer zicht op problematiek en ontwikkelen innovatief handelingsperspectief;
  - De geregistreerde criminaliteit blijft minimaal gelijk of is afgenomen;
  - Inwoners en professionals ervaren meer veiligheid.
- Op subregionaalniveau staan in het Integraal Veiligheidsplan voor de komende vier jaar de volgende doelen beschreven:
  - Voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken en zich misdragen door vroegtijdig signalen op te pakken.
  - Jeugd en veiligheid goed verbinden.
  - Zorgen die er zijn over jongeren worden adequaat opgepakt en er is goede samenwerking tussen de zorg en veiligheidspartners.
  - Problematische jeugdroepen worden 'op maat' aangepakt in samenwerking met o.a. jongerenwerk, politie en Openbaar Ministerie.

- Intensieve persoonsgerichte aanpak gericht op jongeren die structureel overlast veroorzaken of crimineel gedrag vertonen. Deze persoonsgerichte aanpak is integraal en wordt lokaal of in extremere situaties in het Veiligheidshuis opgepakt.
- Minder jeugdigen maken zich schuldig aan criminaliteit.
- Het veiligheidsgevoel van bewoners gerelateerd aan jeugdoverlast verbeteren.

Beleidsontwikkelingen lokaal niveau:

- Op lokaal niveau, geldt ook dat de prioriteiten die regionaal zijn vastgesteld als leidraad fungeren.
- Soest kent de wijk Smitsveen waar gekozen is voor een lang termijn aanpak gericht op een vijftal domeinen: Ruimte, Instituties, Sociaal, Criminaliteit en Communicatie. In het domein 'Criminaliteit' is speciale aandacht voor jongerenoverlast.
- In het integraal veiligheidsplan 2019-2022 is te lezen dat op alle fronten een afname te zien is in geregistreerde criminaliteit. Jeugdoverlast is voor het eerst sinds 2013 geen speerpunt in het lokale beleid van Soest, afgezien van de lokale aanpak van de wijk Smitsveen waar jongerenoverlast wel een speerpunt is.

Integrale verbanden tussen jongerenoverlast en andere beleidsvelden:

- In de jaarstukken 2018 en 2019 is te lezen dat er diverse beleidsvelden zijn waar de verbinding wordt gelegd. De verschillende programma's binnen deze beleidsvelden die hieraan bijdragen en jeugd in het programma hebben opgenomen zijn:
  - Zorg en welzijn;
  - Veiligheid;
  - Onderwijs;
  - Sport, Recreatie, Kunst & Cultuur.

De 'strategische agenda voor de toekomst sociaal domein -Samen leven in Soest' (2016) neemt als uitgangspunt "voorkomen is beter dan genezen" centraal.

ONDERBOUWING

Regionaal beleid

Op regionaal niveau is de Veiligheidsstrategie Midden-Nederland ontwikkeld. Uitgangspunt van de regionale veiligheidsstrategie is dat op gezamenlijke prioriteiten de partners in Midden-Nederland hun krachten bundelen zodat er meer effectiviteit ontstaat in de aanpak. De eerste gezamenlijke Veiligheidsstrategie is gepresenteerd in het meerjarenplan 2012-2014.

Het meest recente regionale beleidsstuk is de derde Veiligheidsstrategie Midden-Nederland 2019-2022 vastgesteld op 8 april 2019. 39 gemeenten zijn hierbij aangesloten, waaronder Soest.

Deze thema's komen echter niet in de plaats van de lokale prioriteiten. De gemeente bepaalt als regisseur van het lokale veiligheidsbeleid samen met haar partners de lokale prioriteiten. Op landelijk niveau heeft de minister van Justitie en Veiligheid samen met de regioburgemeesters en het College van procureurs-generaal een landelijke Veiligheidsagenda opgesteld.

Doelen op regionaal niveau

In de Veiligheidsstrategie Midden-Nederland 2019-2022 staan de volgende ambities geformuleerd:

- Midden-Nederland is veiliger in 2022;
- Meer zicht op problematiek en ontwikkelen innovatief handelingsperspectief;
- De geregistreerde criminaliteit blijft minimaal gelijk of is afgenomen;
- Inwoners en professionals ervaren meer veiligheid.

De leden van het Regionaal Veiligheidscollege kiezen in dit meerjarenplan voor drie gezamenlijke prioriteiten om door samenwerking maximaal rendement te behalen op bovenstaande ambities. De drie prioriteiten zijn:

- Georganiseerde ondermijnende criminaliteit;
  - Drugscriminaliteit is effectief verstoord
  - Aanpak op districtelijke ondermijningsthema's
  - Onaantrekkelijk crimineel pad voor jongeren
- Effectieve verbinding van veiligheid en zorg;
  - Versterken vroegsignalering en preventie
  - Effectieve methodiek kwetsbare personen en huishoudens met complexe problematiek
  - Informatiedeling tussen domeinen
- Cyberveiligheid;
  - Preventie en bewustwording
  - Samenwerking en kennisdeling
  - Bestrijding cybercrime

Door hier op in te zetten wil de veiligheidsregio Midden-Nederland veiliger zijn in 2022 doordat de geregistreerde criminaliteit gelijk blijft of is afgenomen en inwoners en professionals meer veiligheid ervaren. Daarnaast wil de veiligheidsregio Midden-Nederland meer zicht hebben op problematiek, een innovatief handelingsperspectief ontwikkelen, gericht op het doen en samen een publiek-private samenwerking opzetten.

Op subregionaalniveau staan in het Integraal Veiligheidsplan (IVP) voor de komende vier jaar volgende doelen beschreven:

- Voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken en zich misdragen door vroegtijdig signalen op te pakken.
- Jeugd en veiligheid goed verbinden.
- Zorgen die er zijn over jongeren worden adequaat opgepakt en er is goede samenwerking tussen de zorg en veiligheidspartners.
- Problematische jeugdroepen worden 'op maat' aangepakt in samenwerking met o.a. jongerenwerk, politie en Openbaar Ministerie.
- Intensieve persoonsgerichte aanpak gericht op jongeren die structureel overlast veroorzaken of crimineel gedrag vertonen. Deze persoonsgerichte aanpak is integraal en wordt lokaal of in extremere situaties in het Veiligheidshuis opgepakt.
- Minder jeugdigen maken zich schuldig aan criminaliteit.
- Het veiligheidsgevoel van bewoners gerelateerd aan jeugdoverlast verbeteren.

Dit willen de betrokken partners op hoofdlijnen bereiken door:

- Meldingen omtrent jeugdoverlast oppakken en indien nodig de overlast en/of criminele jeugdgroepen in beeld brengen volgens de "7 stappen aanpak".
- Omwonenden stimuleren om overlast en/of crimineel gedrag te melden.
- Uit de ervaring van afgelopen jaren is gebleken dat een groot deel van de jongeren die voor overlast zorgen en/of crimineel gedrag vertonen, thuis problemen en/of zorgen hebben. De uitvoeringsorganisaties, het jongerenwerk en de politie richten zich op deze jongeren om hen een actief de hand toe te steken en hen te bewegen tot het accepteren van hulp.
- Jongeren die in beeld komen bij zorg, politie en/of gemeente wordt toekomstperspectief geboden. De partners gaan in nauw overleg om zicht te krijgen wat de jongere en zijn omgeving hiervoor nodig heeft en zet hier op in. Dit wordt indien noodzakelijk gecombineerd met een harde aanpak.
- Individuele jeugdcazussen (lokale PGA) worden opgeschaald naar het Veiligheidshuis

onder de noemer Top X als de lokale aanpak niet het gewenste effect heeft en er signalen zijn dat de zorgen en criminaliteit blijven of toenemen.

De uitvoering van de beschreven ambities en prioriteiten op regionaal niveau per gemeente beschreven in de Veiligheidsstrategie Midden-Nederland zijn weinig concreet geformuleerd, dit geldt ook voor de beoogde resultaten. In de bijbehorende actieagenda zijn concrete activiteiten opgenomen. In het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 wordt verwezen naar de uitvoeringsplannen, deze zijn voor 2020 nog in concept.

Ontwikkelingen sinds 2013 op regionaal niveau

Jaarlijks worden de ontwikkelingen van de afgelopen, en komende jaren op regionaal niveau geanalyseerd. Op basis van de veiligheidsontwikkelingen in Midden-Nederland destijds zijn de volgende regionale prioriteiten voor de periode 2012-2014 vastgesteld:

- Overlast en criminaliteit door jeugdgroepen;
- Woninginbraken;
- Geweld (straatroof, overvallen, huiselijk geweld, uitgaansgeweld, geweld tegen werknemers met publieke taak);
- Georganiseerde criminaliteit.

In de Veiligheidsstrategie Midden-Nederland periode 2012-2014 is te lezen dat gemeente Soest zich lokaal op de volgende thema's richt:

- Veilige woon- en leefomgeving (voornamelijk woninginbraken en autokraken);
- Jeugd en veiligheid, criminaliteit en overlast door jeugd(groepen).

In het meerjarenplan 2015-2018 richt de Veiligheidsstrategie Midden-Nederland zich op onderstaande prioriteiten:

- Veilige buurten: aansluiten bij de wensen en initiatieven van de buurt.
- Misdrijven met grote impact op het slachtoffer: aanpakken (huiselijk) geweld en woninginbraken.
- Georganiseerde ondermijnende criminaliteit: één overheid tegen georganiseerde criminelen.
- Persoonsgerichte aanpak: minder aanwas, recidive omlaag en goede combinatie van straf en zorg.

Het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 is samen met vier andere gemeenten opgesteld: Baarn, Bunschoten, Eemnes (samen Eemdal) en De Bilt. Door het opstellen van een gezamenlijk IVP, hopen de vijf gemeenten effectiever en efficiënter te kunnen werken en elkaar verder versterken. Uitgangspunten in deze samenwerking zijn:

- Gezamenlijk wat kan, lokaal wat moet: samenwerken op alle veiligheidsthema's en uitwisseling van kennis en expertise.
- Samenwerking met partners met ieder zijn eigen (lokale) verantwoordelijkheid.
- Brede uitstraling in de communicatie zorgt voor een positief effect: "Als dit in De Bilt wordt opgepakt, moeten we ook niet in Eemnes zijn."
- Daar waar nodig zullen de gemeenten samenwerken over hun eigen gemeentegrens heen.

Binnen dit IVP zijn de volgende thema's gezamenlijk geprioriteerd:

- Ondermijning;
- Zorg en Veiligheid;
- Jeugdoverlast en –criminaliteit;
- High Impact Crimes (HIC).

Hiermee sluit het IVP aan bij de prioriteiten die op districtsniveau en regionaal niveau al gesteld zijn. Dat verlicht de druk op de capaciteit op lokaal niveau. Naast de vier gezamenlijke prioriteiten heeft elke gemeente een eigen *couleur locale* met bijbehorende lokale prioriteiten. Iedere gemeente heeft

speerpunten opgehaald bij bewoners, via enquêtes en/of een Veiligheidsmonitor. Ook zijn gemeenten in gesprek gegaan met professionals. Als lokale speerpunten heeft de gemeente Soest illegale prostitutie en radicalisering opgenomen

Vanaf de start van de regionale samenwerking in 2012 ontwikkelt het regionale beleid zich ondanks of juist dankzij, de daling in criminaliteitscijfers in de richting van de toenemende onveiligheidsgevoelens van bewoners, de toenemende digitale dreiging en een verdieping van de samenwerking. Vooral het laatste is erg belangrijk. Door de opgedane ervaring van de afgelopen jaren, willen gemeenten de komende jaren een "diepere laag aanboren" om betekenisvoller en effectiever te kunnen samenwerken met elkaar.

Lokaal beleid

Op lokaal niveau, geldt ook dat de prioriteiten die regionaal zijn vastgesteld als leidraad fungeren. Lokaal heeft de gemeente de regie op de probleemgerichte aanpak van onveiligheid. Op 17 december 2015 heeft de Gemeenteraad het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 vastgesteld. In dit plan is de overlast door jeugdgroepen als een van de vier prioriteiten voor deze beleidsperiode benoemd. Op 31 maart 2016 is de Strategische agenda voor het sociaal domein vastgesteld door de gemeenteraad. Het vierde thema in deze strategische agenda is: "In Soest voelen we ons veilig". Hierbij wordt het versterken van de ketenaanpak jongerenoverlast en het perspectief bieden aan jongeren expliciet genoemd als onderwerpen waar gemeente Soest zicht extra mee bezig houdt. Op lokaal niveau heeft de gemeente de regie op de probleemgerichte aanpak van onveiligheid. De focus op uitvoering ligt in het plan van aanpak dat in september 2015 door het College van Burgemeester en Wethouders is vastgesteld, 'Plan van Aanpak Jongerenoverlast'. Op 8 oktober 2015 is de werkwijze met de gemeenteraad besproken. De nota 'Ketenaanpak Jeugd in de openbare ruimte' gaat dieper in op dit plan van aanpak jongerenoverlast, waarbij de link tussen verschillende interne en externe partners, hun functie en de verschillende interventiemogelijkheden in de aanpak nader worden toegelicht.

Doelen op lokaal niveau

In het Plan van Aanpak Jongerenoverlast, opgesteld door van Politie Midden-Nederland, Basisteam BES, Stichting Balans en de gemeente Soest, wordt een driedelig doel nagestreefd:

- een gezamenlijk beleid;
- goede afstemming van werkwijze;
- afname van ontsporing en overlast of de recidive hiervan.

Door een eenduidige werkwijze te creëren binnen de gemeente Soest wil men dat optimale interventie, evaluatie en monitoring plaatsvindt. Hierdoor kan de aanpak van jeugdoverlast in de volle breedte en in samenhang aangepakt worden. In de 'Ketenaanpak Jeugd in de openbare ruimte' het volgende doel beschreven: "een optimale en integrale samenwerking tussen gemeente, politie en stichting Balans om grip te houden op jeugd in de openbare ruimte door interventie, evaluatie, monitoring en samenwerking met o.a. bewoners en jeugd zelf".

In 2015 is het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 vastgesteld. Daarnaast is in oktober 2015 is het Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid 2015-2016 vastgesteld door de gemeente Soest. Dit programma sluit aan op de Veiligheidsstrategie Midden-Nederland 2015-2018. Het uitvoeringsprogramma geeft een overzicht van prioriteiten en de daarbij behorende doelen en acties. In het integraal veiligheidsplan 2015-2018 is op basis van een analyse m.b.t. trends, ontwikkelingen en prioriteiten, het meerjaren criminaliteitsbeeld en lokale, regionale en nationale aandachtspunten de volgende prioriteiten benoemd:

- woninginbraken;
- overlast van jeugdgroepen (jeugd in zijn algemeenheid);
- brandveilig leven;
- veilige en leefbare buurten.

In het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 is te lezen dat op alle fronten een afname te zien is in geregistreerde criminaliteit. Jongerenoverlast is voor het eerst op lokaal niveau geen speerpunt. Dat betekent niet dat er op lokaal niveau in Soest geen aandacht is voor het verminderen van jongerenoverlast. Zo heeft Soest speciale aandacht voor de wijk Smitsveen. Dit plan is opgedeeld in vijf domeinen, met als doel de leefbaarheid van de wijk te verbeteren en staat beschreven in het plan van aanpak 'Aan de slag in Smitsveen 2017' en in het 'Uitvoeringsplan Smitsveen'. Onder het domein 'Criminaliteit' is speciale aandacht voor jongerenoverlast. Het project in Smitsveen heeft een doorlooptijd van vijf jaar en loopt dus van 2017 tot en met 2022. De onveiligheidsgevoelens van bewoners van de wijk Smitsveen zijn hier hoger dan in de rest van Soest terwijl, staat beschreven in het Uitvoeringsplan, de overlastcijfers niet hoger zijn dan elders in Soest. Daarom wordt in dit deelplan voornamelijk ingezet op het laten afnemen van de jongerenoverlast en het laten toenemen van het gevoel van veiligheid. Dit wordt gedaan door het optimaliseren van het spreekuur van de wijkagent, het instellen van een signalerings/handhavingsoverleg, het houden van verdiepingsanalyses voor huishoudens of jongeren die bij meer partners bekend zijn en het inzetten van twee jeugdboa's die de jongerenoverlast terug moeten dringen. Smitsveen is hierbij een extra aandachtsgebied van de jeugdboa's, maar zij worden waar nodig ingezet in heel gemeente Soest.

In de programmabegrotingen en de jaarrekening is een vertaling per programma en thema van de doelstelling, de activiteiten, indicatoren en kengetallen omschreven.

Integrale verbanden tussen beleidsvelden

Gemeenten hebben vanaf 2015 de verantwoordelijkheid over de zorg voor jongeren tot 18 jaar en ondersteuning voor iedereen vanaf 18 jaar. Voor jongeren onder de 18 jaar is dit voor een belangrijk deel belegd in de Jeugdwet en vanaf 18 jaar in de Wmo 2015. Voor onderwijs geldt dat je onderwijs moet volgen totdat je een startkwalificatie hebt behaald of 18 jaar bent geworden. Ook zijn er andere wettelijke kaders, zoals de Zorgverzekeringswet, de Wet langdurige zorg en de Participatiewet die van belang zijn als je 18 wordt. Zo dreigt er door het wegvallen van de sociale werkvoorziening en de Wajong een gat te vallen voor jongeren van 18 jaar en ouder. Om die reden is afgesproken dat gemeente en partners bereid zijn samen te investeren in jongeren en een sluitende aanpak van school naar werk te creëren.

Nu de uitvoering van de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet onder gemeentelijke regie valt, bestaat de kans en uitdaging om de overgang van kind naar volwassene sluitend te laten verlopen. Hier speelt ook het voorkomen van problematiek een belangrijke rol. Naast het inzetten van zorg wordt er ook gekeken naar het faciliteren van initiatieven in de wijken en buurten, het welzijnswerk etc. Daar waar de sluitende aanpak jeugd 16-27 jarigen primair gericht is op zorg en ondersteuning, is veiligheid de primaire insteek bij de ketenaanpak jeugd in de openbare ruimte. De 'Strategische Agenda voor de Toekomst Sociaal Domein- Samen leven in Soest' beschrijft dat naast de wettelijke opgave, gemeente Soest zich ook wil inzetten voor een vierde opgave namelijk 'het gevoel van veiligheid'. De vier maatschappelijke effecten uit de strategische agenda Soest zijn dan ook:

- Mensen zelfredzamer maken;
- De participatiegraad van mensen verhogen en;
- Het zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen mogelijk maken.
- Inwoners voelen zich veilig.

Een belangrijk onderdeel van het vierde maatschappelijke effect is dat de jongeren van Soest perspectief hebben. Om dit te bewerkstelligen wil Soest een sluitende aanpak jeugd voor 16-27 jarigen. In de meest recente jaarstukken 2018 en 2019 is te lezen dat er diverse beleidsvelden zijn waar de verbinding wordt gelegd, voornamelijk tussen het Sociaal- en het Veiligheidsdomein. De verschillende programma's binnen deze beleidsvelden die hieraan bijdragen en jeugd in het programma hebben opgenomen zijn:

- Zorg en welzijn;
- Veiligheid;
- Onderwijs;
- Sport, Recreatie, Kunst & Cultuur.

De 'strategische agenda voor de toekomst sociaal domein -Samen leven in Soest' (2016) stelt als uitgangspunt "voorkomen is beter dan genezen" centraal. Bovenstaande programma's en onderstaande beleidsdocumenten zijn er op gericht om een samenwerking tussen alle betrokkenen te bewerkstelligen zodat samen gewerkt kan worden aan het realiseren van "een veilig en leefbaar Soest". Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid en heeft raakvlakken met bijvoorbeeld de Jeugdwet, werk, onderwijs, inkomen, welzijn, cultuur en sport. Het maatschappelijk resultaat dat de 'strategische agenda voor de toekomst sociaal domein -Samen leven in Soest (2016) nastreeft dat raakvlakken heeft met jeugd en jongerenoverlast is:

- Kinderen in Soest groeien gezond en veilig op.
- Kinderen en jongeren gaan naar school en halen een (start)kwalificatie.
- Kinderen ontmoeten elkaar, leren van elkaar en worden gestimuleerd in hun (culturele, sportieve en sociaal maatschappelijke) ontwikkeling.
- Jongeren zetten zich vrijwillig in voor de samenleving.
- Minder beroep op professionele ondersteuning op indicatie.
- Geïndiceerde ondersteuning is effectief en op maat passend bij de vraag.
- Beter sluitende aanpak jeugdzorg-onderwijs-werk voor jongeren van 0-27 jaar.
- Jongeren hebben perspectief. Middels (start)kwalificaties, maar ook door mee te doen door sport, werk, cultuur, leefomgeving e.d.
- Minder criminaliteit.

Instrumenten om verbanden tussen beleidsvelden te realiseren

Er zijn diverse instrumenten onderliggend aan de programma's, thema's en doelen van de gemeente die jeugd en jongerenoverlast verbindt aan verschillende beleidsvelden:

- *RTA's*: Er zijn regionale transitiearrangementen (RTA's) gemaakt voor de Wmo en Jeugd met zorgaanbieders om in de bestaande zorginfrastructuur te waarborgen. Op lokaal niveau is gekozen voor een loket voor inwoners met vier teams: Wmo, Werk en Inkomen, Jeugd en Sociaal team. Er wordt gewerkt volgens het één huishouden, één regisseur principe. Na een integrale screening krijgt de inwoner een klantregisseur toegewezen binnen het team waar het zwaartepunt van de vraag ligt. Tijdens de beleidsontwikkeling in 2014 is besloten dat de medewerkers van het CJG die zich bezighouden met individuele ondersteuning van gezinnen, beter op hun plek zijn in het geformeerde Jeugdteam middels een inlooppunt. Het collectieve ondersteuningsaanbod wordt uitgevoerd door organisaties in de basisinfrastructuur. Aandachtspunt daarbij is samenwerking tussen de organisaties en voorkomen van overlapping van aanbod.
- *Brugfunctionaris en contactpersoon*: In 2017 is ingezet op het verbeteren van de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp door inzet van een brugfunctionaris en contactpersonen als schakel tussen jeugdteam en onderwijs.
- *Stuurgroep LEA*: De stuurgroep Lokaal Educatieve Agenda (LEA) komt regelmatig bijeen, met als doel meer 'sociaal-domein-proof' opereren. Het onderwijs-, jeugd-, sport- en welzijnsbeleid is aangesloten bij de stuurgroep LEA.
- *Fusie AMK en SHG*: Voortkomend uit de Wmo 2015 en de Jeugdwet zijn in 2014 de voorbereidingen voor de fusie van het AMK (Advies en Meldpunt Kindermishandeling) en het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) gestart.
- *VSV*: In het voorkomen van voortijdig schoolverlaten is in 2016 is gestart met een nieuwe opzet. In 2016 is een dienstverleningsovereenkomst vastgesteld, waarin de bevoegdheden rond de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie door de regiogemeenten zijn gemandateerd aan het college van B&W van de gemeente Amersfoort.
- *Overlegstructuren*: Er zijn diverse overlegstructuren op het gebied van jongerenoverlast die de verschillende partners en beleidsvelden aan elkaar verbinden zoals het JOR, De regiegroep Jeugd, Stuurgroep jeugd/ bestuurlijk overleg, PGA-overleg, TOP- X overleg, Jeugd sport overleg, overleg met de scholen en de Regiegroep Smitsveen.

2.4 Beleid en aanbevelingen RKC 2013

- In hoeverre zijn in het beleid de aanbevelingen van de rekenkamercommissie uit het onderzoek van 2013 opgevolgd?
- Welke maatregelen worden in het beleid genoemd?

Antwoord:

- De betreffende aanbevelingen van de rekenkamercommissie zijn grotendeels overgenomen in het beleid. Wij kunnen niet constateren dat dit het gevolg is van het Rekenkamer onderzoek in 2013. Uit de interviews is wel gebleken dat er een hoge urgentie was door de toegenomen overlast.
- Het kaderstellend beleid voor de aanpak van jongerenoverlast is in september 2015 vastgesteld door het college van B&W, besproken met de raad in oktober 2015, maar niet vastgesteld door de raad.
- In de nota 'Aanpak Jongerenoverlast Soest' worden vier groepen hangjongeren omschreven.
- De nota 'Ketenaanpak Jeugd in de openbare ruimte' werkt het plan van aanpak jongerenoverlast uit, waarbij de link tussen verschillende interne en externe partners, hun functie en de verschillende interventiemogelijkheden in aanpak nader worden toegelicht. Dit plan gaat uit van zowel een groeps- als een persoonsgerichte aanpak op basis van de shortlistmethode van Bureau Beke. Uit de interviews is echter gebleken dat de Beke-methode is vervangen door de groepsscan van de politie. Deze nieuwe werkwijze wordt in de interviews met partners bevestigd, en wordt stap voor stap toegelicht in de bijlage van het "Plan van Aanpak Jongerenoverlast Soest".

ONDERBOUWING

De RKC Soest heeft in 2013 twee aanbevelingen gedaan die aansluiten op de lijn 'problematiek, doelen en beleid'. Deze aanbevelingen zijn de volgende:

- Aanbeveling 2:** Stel het beleid dat kaderstellend is voor de aanpak van jongerenoverlast vast in de gemeenteraad. Dit geldt in elk geval voor de nota 'Aanpak jongerenoverlast Soest'.
- Aanbeveling 3:** Geef in de probleemanalyse voor jongerenoverlast ook aandacht aan groepen jongeren die tot nog toe alleen 'rondhangen'. De probleemanalyse wordt dan, net als de nota 'Aanpak Jongerenoverlast Soest', breder (vier groepen).

De focus op uitvoering van de aanpak jongerenoverlast ligt in het plan van aanpak dat in september 2015 door het College van Burgemeester en Wethouders is vastgesteld, 'Plan van Aanpak Jongerenoverlast'. Op 8 oktober 2015 is de werkwijze met de gemeenteraad besproken. In dit kaderstellend beleid worden vier groepen hangjongeren omschreven:

1. prettige hanggroepen (positief gedrag onder elkaar en niet hinderlijk/bedreigend voor buurtbewoners);
2. hinderlijke groepen (provoceren soms, alcohol en softdrug- gebruik, kleine vernielingen, geluidsoverlast);
3. overlastgevende groepen (alles wat groep 2 doet maar in sterkere mate: politie ingrepen, harddrugs en vaker mishandelingen);
4. criminele groepen (alles wat groep 3 doet, maar dan in sterkere mate, er wordt professioneel gehandeld in soft- en hard- drugs, wapenbezit en plegen diefstallen met geweld).

De nota 'Ketenaanpak Jeugd in de openbare ruimte' werkt dit plan van aanpak jongerenoverlast uit, waarbij de link tussen verschillende interne en externe partners, hun functie en de verschillende interventiemogelijkheden in de aanpak nader worden toegelicht. Het is niet te achterhalen of het

opvolgen van de aanbevelingen komt door het onderzoek van de RKC in 2013. Uit de interviews met de leden van het college blijkt dat er een grote noodzaak was tot herijking van de aanpak door een toename van de problematiek omtrent jongerenoverlast.

Gemeente Soest is in 2015 overgestapt van de Beke-methodiek op de groepsscan (7 stappenmodel) in lijn met de landelijke ontwikkelingen en de wens van een doorontwikkeling en verbetering van de werkwijze. Dit heeft geresulteerd in een door en voor de politie ontwikkeld instrument, de groepsscan. De groepsscan is het interne instrument van de politie om informatie aan te leveren over een jeugdgroep. Deze wordt in stap 2 van het 7 stappenmodel gevraagd of overgedragen aan de gemeente. De politie kan deze groepsscan op eigen initiatief, of op vraag van de gemeente uitvoeren. In 7 stappen wordt er een probleemanalyse gemaakt, een Plan van Aanpak beschreven na aanleiding van de probleemanalyse en wordt dit uitgevoerd. De 7 stappen zijn:

1. Signalen over groepsgedrag delen;
2. Informatie verzamelen en verbinden;
3. Maken integraal beeld en concept Plan van Aanpak;
4. Adviseren en prioriteren;
5. Maken Plan van Aanpak;
6. Uitvoeren en monitoren Plan van Aanpak;
7. Afronden en evalueren.

De verbetering ligt voornamelijk in de versterking van de regierol van de gemeente, de fase van vroegsignalering, het met elkaar opmaken van een integraal beeld op de problematiek, de focus op groepsgedrag en groepsdynamiek (fluïde groepen), de versterking van de informatiepositie en de verankering van het werkproces in termen van wet- en regelgeving t.a.v. bijvoorbeeld privacy en informatie-uitwisseling. Voordelen van de groepsscan is voornamelijk dat (1) de gemeente bij zorg om een groep op ieder moment de politie om een groepsscan kan verzoeken en dat (2) de groepsscan de 'warme' informatie van de wijkagent koppelt aan de systeeminformatie die in de landelijke politiestructuren beschikbaar is, waardoor een meer gewogen en vollediger beeld ontstaat.

Vertrekpunt bij de groepsscan is, net als bij de shortlistmethodiek van Beke, de input van de wijkagent. Alleen gaat de groepsscan een stapje verder: er komt informatie over de personen in die groep bij. Zo ontstaat er een beter beeld van de groep en is er meer en betere informatie dan voorheen voorhanden. Op basis van dit beeld besluit de gemeente al dan niet een jeugdgroep aan te pakken³. Deze nieuwe werkwijze wordt in de interviews met partners bevestigd, en wordt stap voor stap toegelicht in bijlage 1 van het 'Plan van Aanpak Jongerenoverlast Soest'.

De gemeente Soest heeft een format opgenomen in bijlage 2 van het 'Plan van Aanpak Jongerenoverlast Soest' waar vier pijlers beschreven staan die, wanneer dit wordt ingevuld door de partners, een kwalitatieve beschrijving van de jeugdgroep, de mate van de problematiek en het welzijn van de individuen geven. De vier pijlers zijn:

- Pijler 1: groepskenmerken
  - Samenstelling
  - Invloed groepsdynamica
  - Andere contextuele elementen
- Pijler 2: Impact op de buurt
  - Zichtbaarheid
  - Intimidatie in de buurt
- Pijler 3: criminaliteit en houding
  - Criminaliteit

---

³ <https://wegwijzerjeugdenveiligheid.nl/>

- Grensoverschrijdend gedrag
- Houding jegens professionals
- Pijler 4: Psychosociale problematiek
  - Onderwijs en werk
  - Zorg en welzijn

Uit het beeld van de interviews is gebleken dat in de praktijk er al ten minste een jaar geen sprake meer van dermate ernstige overlastproblematiek is, en dat de groepsscan niet nodig is gebleken. Natuurlijk kan dit op ieder moment wel voorkomen. De werkwijze van het 7-stappen model is in die gevallen zeer relevant om een goede probleemanalyse te kunnen doen en een strategie te bepalen.

2.5 Toetsing aan normenkader

Problematiek, doelen en beleid	Norm	Toetsing
De gemeente heeft inzicht in de grootte van de problematiek.	<ul style="list-style-type: none"> • Criminaliteit en overlast worden gemonitord (o.a. overlastcijfers, criminaliteitscijfers). 	Voldoet aan de norm. De gemeente monitort jongerenoverlast aan de hand van zeven indicatoren om de aard en omvang van de problematiek van jongerenoverlast in Soest te duiden.
	<ul style="list-style-type: none"> • Er is inzicht in de hoeveelheid logboeken die door bewoners worden bijgehouden. 	Voldoet aan de norm. De afgelopen twee jaar zijn er vier logboeken door overlastmelders naar de gemeente opgestuurd. Deze komen binnen bij de Beleidsadviseur Veiligheid en worden in het JOR overleg besproken. De beleidsadviseur Veiligheid neemt de logboeken ook door met de burgemeester. Zie meer over de werkwijze in hoofdstuk 3: Bevindingen maatregelen, interventies en praktijk.
	<ul style="list-style-type: none"> • De overlastplekken (hotspots) en jongeren die overlast veroorzaken, zijn bekend bij de gemeente. Ook is er zicht op hun netwerk. 	Voldoet aan de norm. De overlastlocaties worden voor zover bekend niet kwantitatief geregistreerd. Uit interviews blijkt dat de overlastlocaties wel degelijk geïnventariseerd worden tijdens overleggen. Wanneer er aanleiding toe is, of wanneer de gemeente daarom vraagt voert de politie een groepsscan uit. In bijlage 2 van het 'Plan van Aanpak Jongerenoverlast Soest' staat een uitgebreide checklist opgenomen met hierin vier pijlers die, wanneer deze wordt ingevuld, een kwalitatieve beschrijving van de groep en individuen geeft.

<p>De gemeente heeft duidelijke beleidsdoelstellingen geformuleerd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> De gemeente heeft duidelijke beleidsdoelstellingen geformuleerd (SMART: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden). 	<p>Voldoet aan de norm. In de programmabegrotingen en de jaarrekening is een vertaling per programma en thema van de doelstelling, de activiteiten, indicatoren en kengetallen omschreven. De uitvoering van de doelen en ambities en beoogde resultaten beschreven in de 'regionale veiligheidsstrategie Midden Nederland' en 'integraal veiligheidsplan 2019-2022' zijn weinig concreet geformuleerd. In de actieagenda zijn concrete activiteiten opgenomen.</p>
---	--	---

2.6 Samenvattende bevindingen

- De gemeente hanteert over het algemeen zeven indicatoren om de grootte van de problematiek van jongerenoverlast in Soest te duiden: 1) % (vaak) ervaren overlast jeugd, 2) aantal meldingen overlast jeugd, 3) aantal PGA-trajecten, 4) aantal overlastgevendende groepen, 5) het aantal HALT verwijzingen, 6) vernielingen en beschadigingen en 7) bekende overlastlocaties.
- In vergelijking met referentiegemeenten is de problematiek op het gebied van jeugdoverlast in 2019 dezelfde orde van grootte als referentiegemeenten, of zelfs lager. Dit is een groot verschil met voorgaande jaren, waar Soest in de periode van 2013 tot en met 2017 fors hoger scoort dan de overige referentiegemeenten.
- Het beleid met betrekking tot jongerenoverlast van gemeente Soest bestaat uit zowel regionaal als lokaal beleid. Op regionaal niveau is de Veiligheidsstrategie Midden-Nederland ontwikkeld. Daarnaast bestaat er op regionaal niveau het 'integraal veiligheidsplan'. Het lokale beleid richt zich op het snel anticiperen op overlast en het voorkomen van overlast. Dit laatste geldt in het bijzonder voor een specifieke wijk (Smitsveen) als onderdeel van een bredere wijkaanpak.
- De uitvoering van de doelen en ambities beschreven in de Veiligheidsstrategie Midden-Nederland en het integraal veiligheidsplan zijn weinig concreet geformuleerd, dit geldt ook voor de beoogde resultaten. Mogelijk staan deze opgenomen in de actieagenda waar in het stuk naar wordt verwezen⁴. In de programmabegrotingen en de jaarrekening zijn per programma en per thema van de doelstelling, de activiteiten, indicatoren en kengetallen omschreven. In het 'integraal veiligheidsplan 2019-2022' wordt verwezen naar de uitvoeringsplannen. De uitvoeringsplannen 2020 zijn nog in concept.
- Jaarlijks worden de ontwikkelingen van de afgelopen, en komende jaren op regionaal niveau geanalyseerd.
- Het lokale beleid van gemeente Soest bestaat uit zowel generiek beleid als specifiek beleid voor bepaalde gebieden. In de programmabegrotingen en jaarrekening zijn concrete indicatoren geformuleerd.
- In de jaarstukken 2018 en 2019 is te lezen dat er diverse beleidsvelden zijn waar de verbinding wordt gelegd. De programma's zijn er op gericht om een samenwerking tussen alle betrokkenen te bewerkstelligen zodat samen gewerkt kan worden aan het realiseren van "een veilig en leefbaar Soest". Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid en heeft raakvlakken met bijvoorbeeld de Jeugdwet, werk, onderwijs, inkomen, welzijn, cultuur en sport.
- De aanbevelingen uit het RKC onderzoek uit 2013 zijn opgevolgd.

⁴ De actieagenda van de Regionale Veiligheidsstrategie Midden-Nederland 2019-2022 is opgevraagd bij de gemeente, maar was ten tijden van het onderzoek (nog) niet voorhanden. Tijdens ambtelijk wederhoor echter wel beschikbaar gesteld.

3

**BEVINDINGEN MAATREGELEN,
INTERVENTIES EN PRAKTIJK**

3. Bevindingen praktijk aanpak jeugdoverlast

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de beantwoording van de volgende onderzoeksvragen centraal:

- Hoe verloopt de samenwerking tussen de ketenpartners en hoe vervult de gemeente haar rol in de samenwerking?
- Hoe verloopt de samenwerking tussen de gemeentelijke afdelingen als het gaat om jongerenoverlast (denk bijvoorbeeld aan de verbinding met zorg en het sociaal domein)?
- Hoe ervaren de jongeren zelf en degenen die overlast melden de maatregelen die genomen worden? En wat zijn de ervaringen van de politie en betrokken jongerenwerkers?
- In hoeverre zijn in het beleid de aanbevelingen van de rekenkamercommissie uit het onderzoek van 2013 opgevolgd?

Deze vragen zijn in de volgende paragrafen beantwoord. Steeds wordt gestart met het antwoord op de vraag, daarna volgt de onderbouwing. Afgesloten wordt met een toetsing aan het normenkader en de samenvattende bevindingen. Tip voor de snelle lezer: lees alleen de grijze boxen, de toetsing aan het normenkader en de samenvattende bevindingen.

3.2 Samenwerking tussen partners

- Hoe verloopt de samenwerking tussen de ketenpartners en hoe vervult de gemeente haar rol in de samenwerking?
- Hoe verloopt de samenwerking tussen de gemeentelijke afdelingen als het gaat om jongerenoverlast (denk bijvoorbeeld aan de verbinding met zorg en het sociaal domein)?

Antwoord:

- Er zijn diverse samenwerkingsvormen in de aanpak jeugdoverlast op drie niveaus: bestuurlijk niveau, beleid/management niveau en uitvoerend niveau.
- Op lokaal niveau heeft de gemeente de regie op de probleemgerichte aanpak van onveiligheid.
- Netwerkpartners zijn over het algemeen tevreden over de onderlinge samenwerking, met name op het gebied van de verbeterde verplechting van het strafrecht, bestuursrecht en het sociaal domein en de gemeentelijke regierol. Kansen ter verbetering van de samenwerking zien zij op het gebied van:
  - Betrekken en vergroten van de burger en burgerkracht;
  - Versterken preventief voorveld;
  - Privacy- en informatie uitwisseling;
  - Democratische besluitvorming.
- De samenwerking tussen gemeentelijke afdelingen is goed en vindt over het algemeen op uitvoerend niveau plaats. Op bestuurlijk niveau vindt overleg plaats wanneer dit nodig wordt geacht.

Samenwerkingsvormen in de aanpak van jeugdoverlast

In de Aanpak Overlast Soest worden een drietal vaste overlegvormen beschreven:

1. Het Strategisch overleg
2. De Regiegroep
3. Het JOR (Jongeren in de Openbare Ruimte) en overlastoverleg

In onderstaand kader is weergegeven hoe in het Plan van Aanpak Jongerenoverlast de invulling van deze overlegvormen is beschreven.

1. Het Strategisch overleg

In Soest geven wij vorm aan onze regierol door de inrichting van een Strategisch overleg. Dit overleg bestaat uit:

- Burgemeester (voorzitter);
- Wethouder Sociaal domein en jeugd;
- Wijkteamchef van het Basisteam Baarn, Eemland en Soest (verder BES);
- Directeur van Stichting Balans;
- Afdelingshoofd Dienstverlening;
- Beleidsadviseur Jeugd;
- Strategisch beleidsadviseur Veiligheid (secretaris).

Het Strategisch overleg wordt ambtelijk voorbereid door de strategisch beleidsadviseur Veiligheid en de beleidsadviseur Jeugd en komt twee keer per jaar bijeen en bewaakt de hoofdlijnen van het beleid.

2. De Regiegroep

De Regiegroep komt iedere 6 weken bijeen en bepaalt aan de hand van verkenningen van overlastlocaties gezamenlijk de inzet van de capaciteit.

De Regiegroep bestaat uit:

- De Strategisch Beleidsadviseur Veiligheid (voorzitter);
- Operationele chef van politie Soest;
- Directeur van Stichting Balans;
- Teamleider Vergunningen & Handhaving;
- Beleidsadviseur Jeugd;
- Teamleider Jeugdteam.

3. Jongeren in de Openbare Ruimte en overlastoverleg

Naast het Strategisch overleg en de bijeenkomsten van de regiegroep is er een maandelijks JOR (Jongeren in Openbare Ruimte) en overlastoverleg. In dit overleg zitten:

- De thematische wijkagent jeugd en de wijkagent;
- Jongerenwerk;
- Strategisch beleidsadviseur Veiligheid en Informatiemakelaar (voor taken en bevoegdheden van de informatiemakelaar zie hieronder);
- Een lid van het Jeugdteam Soest;
- De coördinator van de Boa's;
- Ambtenaren van de afdeling ruimte/realisatie.

De groepen worden in beeld gebracht en gevolgd. Jongeren en de ouders van de jongeren die nog thuis wonen, ontvangen hierover een brief. In dit overleg kunnen ook signalen en zorgen van de individuele jongeren, risicojongeren, die niet in een groep staan besproken worden. In voorkomend geval kunnen ook andere partners zoals leerplicht uitgenodigd worden voor het overleg.

Tijdens het overleg komt ook de overlast die veroorzaakt wordt door anderen dan de bekende groepen aan de orde. Doel hiervan is de verschillende overlastklachten in één keer af te handelen en de daarbij gemaakte afspraken voor iedereen helder te hebben.

Uit de interviews kan echter opgemaakt worden dat de drie vaste overlevormen wel plaatsvinden, maar in sommige gevallen anders dan beschreven staat in het Plan van Aanpak jongerenoverlast. De volgende structuur en overlevormen worden geschetst:

1. Bestuurlijk niveau

Het Strategisch overleg jeugd blijkt in de praktijk lastig om plaats te laten vinden, vanwege de drukke agenda's van de bestuurders. Wanneer nodig, wordt er wel gezorgd dat de bestuurders betrokken worden.

Tijdens het bestuurlijk overleg tussen het sociaal- en het veiligheidsdomein wordt vanuit de casuïstiek tussen de Burgemeester en Wethouders aandacht gegeven aan brede thema's die het sociaal domein en het veiligheidsdomein aan elkaar verbinden, waaronder jongerenoverlast.

Hierbij zijn aanwezig:

- Burgemeester
- Wethouder Sociaal Domein en jeugdTeamleider Sociaal Domein
- Teamleider Veiligheid
- Beleidsadviseur Veiligheid

Daarnaast vindt er regelmatig overleg plaats tussen de burgemeester, de teamchef van de politie en de Officier van Justitie.

2. Beleid/management niveau

Op beleid/management niveau is de regiegroep jeugd het vaste overleg met betrekking tot jongerenoverlast in de gehele gemeente Soest. De regiegroep komt in plaats van een keer in de 6 weken, een keer in de 9 weken bij elkaar. Hier is voor gekozen omdat men constateerde dat er regelmatig niet genoeg agendapunten waren. Als er om de 9 weken vergaderd wordt, is de agenda meer gevuld. Zijn er dan nog steeds niet genoeg agendapunten, dan wordt de vergadering geannuleerd. Dit is een enkele keer gebeurd.

3. Uitvoerend niveau

Het overleg Jongeren in de Openbare Ruimte (JOR) lijkt in de praktijk hetzelfde te functioneren als staat beschreven in het Plan van Aanpak jongerenoverlast. De functie van de informatiemakelaar is sinds 2016 opgeheven in het JOR-overleg en vervangen door de beleidsmedewerker Veiligheid.

Daarnaast wisselt de samenstelling van het JOR geregeld, dit komt met name door de beschikbaarheid van mensen. Zo is niet altijd dezelfde persoon uit een organisatie structureel aanwezig.

Rol van de gemeente in de aanpak

Op lokaal niveau heeft de gemeente de regie op de probleemgerichte aanpak van onveiligheid. Dat betekent dat zij de verschillende spelers in het veld bij elkaar brengt en van alle partners verlangt dat zij rapporteren over de voortgang van de aanpak. Daarnaast betekent de rol van regisseur dat de gemeente bewaakt dat de verbanden tussen de verschillende overleggen zichtbaar worden en blijven.

Beleidsbeslissingen die op basis van voorliggende casuïstiek genomen moeten worden, worden op bestuurlijk niveau voorbereid.

Als leidraad voor onderliggende beleidsstukken en plannen van aanpak, heeft de gemeente Soest in 2016 de nota Ketenaanpak Jeugd in de Openbare Ruimte geschreven. Daarin stelt de gemeente als doel:

“een optimale en integrale samenwerking tussen gemeente, politie en stichting Balans om grip te houden op jeugd in de openbare ruimte door interventie, evaluatie, monitoring en samenwerking met o.a. bewoners en jeugd zelf”.

Opvallend is dat in het handhavingsbeleid fysieke leefomgeving 2020-2023 naast de bekende partners ook het onderwijs als belangrijke partner genoemd wordt in de aanpak van jongerenoverlast. Het onderwijs heeft als schakel in de keten geen rol gedefinieerd gekregen. Dit is bevestigd in de interviews met de gemeente en de diverse betrokkenen, waaronder scholen. Ook in de programmabegroting 2020 is er geen rol benoemd voor het onderwijs met betrekking tot jongerenoverlast. In het Plan van Aanpak Jongerenoverlast wordt de volgende taakverdeling tussen de gemeente Soest, Stichting Balans en de politie beschreven:

Gemeente:

- Handhaving van de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV);
- Zaken rond ruimtelijke ordening;
- Inschakelen van (specialistische) zorg en het Veiligheidshuis;
- Laagdrempelige interventies gericht op het versterken van de ouders en het netwerk in hun opvoedkundige rol ten aanzien van de desbetreffende minderjarige.

Stichting Balans:

- Interventies gericht op versterken van gewenst gedrag;
- Interventies gericht op tegengaan van hinderlijk gedrag;
- Ondersteuning van individuele jongeren die in de problemen dreigen te komen.

Politie:

- Interventies op strafbaar gedrag;
- Interventies op overlast.

De ervaringen in de samenwerking en de aanpak van jongerenoverlast

Samenwerking tussen ketenpartners

Over het algemeen zijn de ketenpartners tevreden over de onderlinge samenwerking en die met de gemeente. De partners ervaren een sterke verbetering in de samenwerking in de afgelopen jaren. Dit wordt voornamelijk toegewezen aan de verbeterde vervlechting van het strafrecht, bestuursrecht en het sociaal domein. Door de korte lijntjes die zijn ontstaan door de diverse overlegvormen is er een gedeeld en gedragen beeld ontstaan en is er sprake van eensgezindheid.

Wanneer de samenwerking stroef loopt is dit volgens de respondenten voornamelijk het gevolg van het hoge verloop in personeel. De afgelopen jaren hebben er veel wisselingen van de wacht plaatsgevonden binnen alle betrokken organisaties. Een goede samenwerking is volgens de gesproken respondenten afhankelijk van een aantal factoren. Door de respondenten wordt vooral de kennis van ieders rol en functie, elkaar kennen en vertrouwen genoemd zodat zij elkaar ook in acute situaties weten te vinden. Om dit te bewerkstelligen is een (langdurige) relatie met elkaar van belang. De overlegvormen, maar ook de beleidsmedewerker veiligheid, tevens ook regisseur van de aanpak vanuit de gemeente, spelen hierin een belangrijke rol. Hierover zijn de partners op uitvoerend als op bestuurlijk niveau zeer tevreden en zien zij een grote meerwaarde.

Daarnaast is er een aantal kansen genoemd die, wanneer hier een verbeterslag op wordt doorgevoerd, van grote meerwaarde zijn voor de samenwerking en effectiviteit van de aanpak. Deze punten zijn onder te verdelen in:

- Betrekken en vergroten van de burger en burgerkracht;
- Versterken preventief voorveld;
- Privacy- en informatie uitwisseling;
- Democratische besluitvorming.

Betrekken en vergroten van de burger en burgerkracht

Diverse partners benadrukken dat het terugdringen en voorkomen van jongerenoverlast een samenspel vraagt tussen zowel de samenleving (bewoners) als de partners en de gemeente. Er valt volgens de respondenten een winst te behalen in het vergroten van de burgerkracht en het medeverantwoordelijk maken van de bewoners van gemeente Soest en hen als partner te betrekken bij de aanpak. Hiermee wordt zowel op de jongeren zelf als de mensen die overlast ervaren gedoeld.

Wat ook genoemd wordt is de maatschappelijke druk vanuit de samenleving die uitgeoefend wordt op de politiek en zijn weerslag heeft op de aanpak, zoals acute interventies na aanleiding van een incident. Hierdoor wordt afgeweken van de onderlinge afspraken om zo snel mogelijk de rust in de buurt te laten terugkeren. Door (repressieve) inzet op incidenten haal je de oorzaak van het probleem niet weg en is alleen kortdurend effectief. Respondenten zijn ervan overtuigd dat meer investeren in het onderlinge begrip, de verbinding, het elkaar kennen en durven aan te spreken enorm kan helpen in zowel een afname van de overlast als een afname in de onveiligheidsgevoelens van bewoners. Daarnaast is het belangrijk dat jongeren niet alleen repressief benaderd worden (continu wegsturen, beboeten etc.) maar zich juist onderdeel voelen van de gemeenschap. Dit is niet alleen te bewerkstelligen door inzet van netwerkpartners, maar moet komen vanuit de samenleving zelf. Sleutelfiguren een podium geven zoals bij het Buurtvaders project in Smitsveen is hier een goed voorbeeld van.

Versterken preventief voorveld

De gemeente Soest vindt het belangrijk om op tijd achter de voordeur van gezinnen te geraken om escalatie van problematiek te voorkomen. De zorgadviesteams op scholen en de jongerenwerkers kunnen in het preventieve voorveld het verschil maken door te signaleren en hierop tijdig te interveniëren. Verschillende respondenten hebben aangekaart dat er een kans ligt in het verbeteren van de samenwerking tussen het jongerenwerk en het jeugdteam van de gemeente, maar ook in de verbinding met het onderwijs. De verbeterslag ligt in de communicatie en de rolverdeling. Aan de verbinding met het onderwijs wordt actief gewerkt door middel van gesprekken en het structureel aanwezig zijn van jeugdteammedewerkers. De helft van de scholen in Soest heeft aangegeven hier voor open te staan.

Privacy- en informatie uitwisseling

Het delen van privacygevoelige informatie blijft een heikel punt vinden veel van de gesproken respondenten. Er lag ten tijde van het onderzoek geen privacy convenant ten grondslag aan de aanpak die de informatie uitwisseling van persoonsgegevens tussen partijen mogelijk maakt. Om toch transparant met elkaar te zijn wordt er tussen de regels door gewerkt, bijvoorbeeld door het delen van een tip aan de politie of de jeugdboa. Toch zorgt dit ervoor dat niet alle informatie tijdig op de juiste plek terecht komt, wat de aanpak maar ook een eventueel hulpverleningstraject bemoeilijkt. Echter in september 2020 is een nieuw reglement vastgesteld door het college. In artikel 22 van het privacyreglement PGA wordt nu verwezen naar de groepsaanpak jongerenoverlast. Deze is ondertekend door alle betrokken partners van de Aanpak Overlast.

Democratische besluitvorming

Tenslotte speelt het democratische proces en besluitvorming een rol in de vertraging van nieuwe initiatieven. Respondenten noemen dat dit al sterk verbeterd is door de betrokkenheid van de beleidsmedewerker veiligheid en de aansluiting van de dienst Realisatie bij het JOR. Over realistische doelen kan meegedacht worden zodat ideeën niet voortijdig stranden. Desondanks valt hier nog winst te

behalen, de plaatsing van de Kjoeps is hier een voorbeeld van. Het duurt te lang voordat er een besluit is genomen, waardoor ook de energie en inzet van de jongeren weglekt. Maar ook het opschalen van jongeren naar de PGA-aanpak wordt soms als een moeilijk en langzaam proces ervaren. Volgens respondenten is de beleidsmedewerker Veiligheid hierin de aangewezen persoon om als spin in het web te fungeren.

Samenwerking tussen de gemeentelijke afdelingen

In het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 wordt benadrukt dat Veiligheid doorwerkt op vele terreinen en heeft daardoor raakvlakken met bijna alle gemeentelijke afdelingen. Op bestuurlijk niveau voert de burgemeester overleg in het Districtelijk Veiligheidscollege en de lokale driehoek over de voortgang in de aanpak van veiligheid. Het Districtelijk Veiligheidscollege komt vier maal per jaar bij elkaar. De burgemeester heeft daarnaast tweewekelijks overleg met basisteamchef van de politie waar Soest onder valt (basisteam Baarn, De Bilt, Bunschoten, Eemnes en Soest). Ook met de andere partners voert de burgemeester periodiek overleg. De ambtelijke coördinatie van de uitvoering van het integraal veiligheidsplan en de jaarprogramma's ligt bij de afdeling Samenleving bij de Strategisch Beleidsadviseur Veiligheid.

De samenwerking tussen gemeentelijke afdelingen wordt in de interviews als zeer nauw beschreven. De structurele overlegvormen op bestuurlijk niveau vinden minder vaak plaats dan vooraf op papier bedacht is. Desondanks wordt ervaren in de praktijk dat het effectiever werkt elkaar actief op te zoeken op cruciale momenten. De respondenten beschrijven dat dit ook regelmatig gebeurt en vinden dit een goed werkende constructie.

3.3 Ervaringen met getroffen maatregelen

- Hoe ervaren de jongeren zelf en degenen die overlast melden de maatregelen die genomen worden? En wat zijn de ervaringen van de politie en betrokken jongerenwerkers?

Antwoord:

- De jongeren vinden over het algemeen dat ze weggestuurd worden maar geen alternatieve plek hebben om te hangen zonder dat ze andere buurtbewoners tot last zijn.
- De overlastmelders ervaren vaak al jaren structureel overlast. Zij melden voornamelijk bij de politie, en vinden dat deze adequaat optreedt. Met de gemeente hebben ze weinig contact en voelen zich niet altijd serieus genomen. Dit wordt met name veroorzaakt door de vraag en verwachting van de gemeente dat zij zelf de jongeren moeten aanspreken. Overlastmelders voelen zich echter vaak geïntimideerd en durven de jongeren niet aan te spreken, of hebben de jongeren wel aangesproken zonder dat dit tot een oplossing van het probleem heeft geleid. De overlastmelders zijn vooral op zoek naar structurele oplossingen en zien hierin over het algemeen geen rol voor zichzelf weggelegd. Mogelijke oplossingen zien zij o.a. in maatregelen als borden, biggenruggen op de weg, verlichting etc.
- De partners beschrijven dat repressieve maatregelen niet leiden tot een structurele oplossing en zien de oplossing in het versterken van de burgerkracht om samen met elkaar de overlast tegen te gaan.

Perspectief jongeren en overlastmelders

De jongeren

Uit de Nota Ketenaanpak Jeugd Openbare Ruimte van 2016 blijkt dat jongeren zelf de overlastklachten vaak overdreven vinden. Ze ervaren dat volwassenen hen niet of nauwelijks durven aanspreken en zouden dat laatste graag willen, 'maar dan op een normale manier.' Een veelgehoorde klacht van hun kant is dat er niets voor ze te doen is en dat ze overal worden weggestuurd. Waar ze ook gaan zitten, binnen no-time beginnen de omwonenden weer te klagen. In sommige gevallen is dat terecht, zoals ze zelf ook wel eens toegeven. De zelfregulerende kracht van een groep blijkt vaak niet sterk genoeg om overlast te voorkomen. Maar jongeren hebben vaak het gevoel niet serieus genomen te worden.

Dit perspectief wordt in de gesprekken met de jongeren in dit onderzoek bevestigd. Uit deze gesprekken blijkt dat jongeren vinden dat ze vooral veel weggestuurd worden door de politie, maar dat er geen alternatieve hangplek voor hen is waar zij geen bewoners storen. Uit de gesprekken blijkt dat de jongeren best begrijpen dat ze weggestuurd worden, omdat de bewoners last van hen hebben. Meerdere van hen geven zelfs aan ook weleens overlast te ervaren van groepen jongeren. Echter heeft het wegsturen bij sommige jongeren een averechts effect. Een van de jongeren vertelt dat de aandacht die ze hierdoor krijgen leuk is en juist kan leiden tot een kat- en muisspel. De jongeren hebben vooral behoefte aan een hangplek waar zij kunnen zijn zonder dat buurtbewoners er last van hebben, waarbij ze zeggen dat een woonwijk hier waarschijnlijk niet de beste plek voor is. Tenslotte geven de jongeren aan open te staan voor het gesprek met gemeente, partners en bewoners. De jongeren denken zelf dat organisaties zoals kerken, moskeën maar ook verenigingen en stichtingen als Zwarte Zee kunnen helpen de dialoog op gang te brengen.

De overlastmelders

Ervaren overlast

De gesproken overlastmelders hebben over het algemeen dezelfde soort klachten van jongerenoverlast. Het gaat om groepen jongeren, die wisselen van samenstelling. Deze jongeren verzamelen vaak 's avonds op een plein, parkeerplaats of veldje in de buurt. Hier luisteren ze (harde) muziek, blowen en drinken alcohol, rijden rond op scooters of in auto's, praten luid of schreeuwen naar elkaar en/of buurtbewoners en laten veel rommel achter. De overlastmelders ervaren vooral veel overlast wanneer zij willen slapen, maar vinden de rommel die achterblijft ook erg vervelend.

De meeste overlastmelders hebben wel eens een poging gedaan, of erover nagedacht om de jongeren eerst zelf aan te spreken over de ervaren overlast. Dit heeft echter in geen van de gevallen geleid tot een structurele afname van de overlast. Vaak zijn de jongeren best aanspreekbaar, en beloven ze erop te letten. Maar neemt de overlast diezelfde avond of de volgende keer toch weer toe. De overlastmelders geven aan te denken dat de jongeren waarschijnlijk zelf niet goed door hebben dat en hoeveel overlast ze veroorzaken. In een aantal gevallen zijn de overlastmelders bang om de jongeren aan te spreken omdat zij zich geïntimideerd voelen. Zij hebben nare ervaringen hiermee waardoor ze dit niet (meer) durven.

De overlastmelding

Wanneer de overlast een langere tijd tot diep in de nacht aanhoudt of over een langere periode in tijd, nemen de gesproken bewoners de stap om de overlast te melden. Hierin vallen twee dingen op: de overlastmelders hebben geen zicht op de partners in de aanpak anders dan de politie. Zij zien niet dat er sprake is van een aanpak met hierin meerdere partners. Het jongerenwerk en ook de boa's zijn niet in beeld bij de overlastmelders. In eerste instantie melden alle overlastmelders eerst via de handhavingkant bij de politie, en pas na een geruime tijd bij de gemeente. Daarnaast wordt er door de gemeente altijd gevraagd of de overlastmelder zelf het gesprek al is aangegaan met de overlastgevende jongeren. Alle overlastmelders hebben dit of wel geprobeerd, maar dit had geen (structureel) effect of zij geven aan dit

niet te durven. Het gesprek tussen de overlastmelder en de jongeren komt dus niet op gang en dit wordt ook niet gefaciliteerd door een van de partners.

Het proces na de overlastmelding

De overlastmelders geven aan dat de politie altijd netjes op komt dagen na een melding, de jongeren aanspreekt en hen verzoekt te vertrekken. Ook geeft de politie bijna altijd een terugkoppeling na aanleiding van de melding met hierin een uitleg wat ze met de melding hebben gedaan. In alle gevallen is de wijkagent op bezoek geweest bij de overlastmelder thuis en hebben ze de situatie besproken. Hierbij moet vermeld worden dat de overlastmelders die gesproken zijn al langere tijd last hadden van overlast, soms al meerdere jaren, en hier ook meerdere keren melding van hebben gemaakt bij de politie.

De reden dat de overlastmelders na verloop van tijd alsnog een melding maken bij de gemeente is omdat zij geen verbetering zien in de situatie, omdat zij willen dat er iets aan de rommel wordt gedaan op straat of omdat zij op zoek zijn naar alternatieve mogelijkheden zoals het weghalen van bankjes of het ophangen van borden. Na een melding bij de gemeente wordt aan de melder gevraagd of zij de jongeren zelf al aan hebben gesproken. De overlastmelders voelen zich in sommige gevallen hierdoor niet gehoord, omdat de overlast vaak al jaren duurt en de emoties hoog zitten. Ook als zij aangeven dit niet te durven voelen zij weinig begrip. Daarnaast geven overlastmelders aan dit ook niet te willen omdat zij dit, in het geval van structurele overlast, het werk vinden van de gemeente en/of ketenpartners. Aan bijna alle overlastmelders is gevraagd of zij een logboek bij willen houden waarin zij de overlast beschrijven. Slechts een van de gesproken overlastmelders heeft daadwerkelijk een logboek bijgehouden.

Melders die zijn gesproken in dit onderzoek geven aan dat na het doen van de melding in eerste instantie wel contact wordt opgenomen door de gemeente, met de vraag of diegene een logboek bij wilt houden. Maar dat hierna het initiatief weer bij de overlastmelder ligt. In een enkel geval is een medewerker van de gemeente op bezoek geweest, maar is er niets uit het gesprek voortgekomen. In één geval heeft een melder het logboek bijgehouden waarna door de gemeente per brief is aangegeven dat de overlastlocatie is aangemerkt als hotspot. Dat betekent dat de locatie wordt meegenomen in ambulante rondes van de diverse partners en er borden opgehangen zijn met hierop een aantal regels. In dit specifieke geval hebben de maatregelen tot dusver wel geholpen en is de overlast afgenomen. De gesproken overlastmelders geven aan dat zij zelf altijd de eerste stap moeten nemen in het contact met de gemeente, en dat er na aanleiding hiervan een terugkoppeling plaatsvindt. De overlastmelders zouden het prettiger vinden dat, in het geval van structurele overlast de gemeente hier zelf het initiatief toe neemt.

Daarbij geven de overlastmelders aan dat zij graag een structurele oplossing zouden zien voor hun wijk of buurt. Het zelf aanspreken van jongeren vinden zij over het algemeen geen optie omdat of de overlast al een langere tijd aanhoudt of omdat zij zich geïntimideerd voelen. Daarnaast kaarten sommige overlastmelders aan het niet prettig te vinden dat de jongeren weten wie de meldingen maakt en dat hen er ook van weerhoudt in gesprek te gaan met de jongeren.

Alternatieve oplossingen die de overlastmelders aandragen zijn: het verminderen van de gelegenheid voor jongeren om te hangen door het weghalen van bankjes, het plaatsen van borden, zichtbare controle door boa's en politie, cameratoezicht, biggenruggen op de weg en parkeerplaatsen om racen tegen te gaan, prullenbakken regelmatig legen en verlichting.

Perspectief ketenpartners

Het beeld van de spanning die jongeren voelen wanneer zij jeugdboa's of politie zien en aangesproken worden, wordt bevestigd in de gesprekken met de partners. Zij beschrijven een soort jacht op de jongeren, een "straatspel" waar je juist uit moet zien te blijven. Zoals ook benoemd in paragraaf 3.2 zien de ketenpartners meer heil in het versterken van de burgerkracht om samen met elkaar de overlast tegen te gaan. De partners benoemen daarbij dat de focus niet zo zeer moet liggen op het verminderen van de overlastmeldingen maar meer op het probleem van de buurt zelf. Het begint bij de bewoners en de sleutelfiguren in een wijk.

3.4 Aanbeveling RKC 2013

Ook binnen de lijn van interventies, maatregelen en praktijk heeft de RKC een aanbeveling gedaan in 2013. Deze aanbeveling is in onderstaand kader weergegeven.

Aanbeveling 1: Stel op korte termijn vast welke rol Boa's in de aanpak van jongerenoverlast moeten spelen. Leg de verantwoordelijkheden en bevoegdheden bij de verschillende soorten overlast vast. Kijk daarbij ook goed naar de samenwerking met andere partners in de aanpak. Geef aan welke taken en bevoegdheden de Informatiemakelaar heeft.

Antwoord:

- De betreffende aanbeveling van de rekenkamercommissie is overgenomen in het beleid. In het Plan van Aanpak jongerenoverlast worden de diverse taken van de Informatiemakelaar en andere ketenpartners beschreven. In het Handhavingsplan Fysieke Leefomgeving 2020-2023 staan de rollen en bevoegdheden van de (jeugd)Boa's beschreven.

ONDERBOUWING

In het Plan van Aanpak Jongerenoverlast wordt een vast protocol voor het aanpakken van overlast beschreven. De melder houdt een logboek bij, gedurende 3 weken. In dit logboek staan de volgende gegevens: tijdstippen overlast, vorm van overlast, aantal jongeren, kenmerken van de jongeren (typering). Dit logboek wordt gemaild naar de Strategisch Beleidsadviseur Veiligheid. Doel van het logboek is dat de juiste inzet van mensen en middelen gedaan kan worden, op de meest effectieve tijdstippen. De gegevens op het overlastpatroon worden geanalyseerd. Het logboek wordt besproken in het overlastoverleg en daar wordt bekeken of het gaat om strafbare zaken (voor de politie) of overlast (voor jongerenwerk) en of er iets aan de inrichting van de openbare ruimte gedaan moet worden. De melder dient zich bereid te houden om op te treden als contactpersoon voor de professionals en voor eventueel contact met de overlastgevers wanneer de professionals van mening zijn dat contact tussen de jongeren en de melder de oplossing is. Melders van overlast krijgen deze werkwijze per mail of brief toegestuurd.

De rol van de verschillende partners is daarbij als volgt:

- De politie surveilleert in het kader van toezicht, handhaving en eventueel opsporing. Door deze activiteiten komt politie veel in contact met jongeren(groepen).
- De Stichting Balans gebruikt o.a. de openbare ruimte als vindplaats. De Stichting Balans legt contact met jongeren(groepen) om wederzijds bekend te zijn en aansluiting te zoeken voor welzijns- activiteiten of coaching.
- De gemeente is verantwoordelijk voor de inrichting van de openbare ruimte en zet Boa's in voor de handhaving van de APV.

Indien de klacht veel te maken heeft met leefbaarheid of recreatie in de openbare ruimte en niet duidelijk is wat de meest effectieve aanpak is, kan de Stichting Balans een verkenning doen. Zowel gemeente als politie kunnen om een verkenning vragen. Op grond van de resultaten van de verkenning en eventuele aanvullende info, besluit het Overlastoverleg welke interventies vervolgens gedaan gaan worden. Er wordt altijd eerst beoordeeld of jongeren, ouders/opvoeders en buurt, zonder professionele hulp, zelf in staat zijn de problemen op te lossen. Indien dit niet waarschijnlijk is wordt geprobeerd de betrokkenen de problemen te laten oplossen met enige beroepsmatige ondersteuning. Deze ondersteuning kan door één partner gegeven worden of door een combinatie van partners. Ook kan het wenselijk zijn om één of meerdere andere organisaties erbij te betrekken (woningcorporatie, jeugdteam, jeugdhulp, school, et. cetera).

Daarnaast worden in het Plan van Aanpak Jongerenoverlast de interventies en bevoegdheden per partner beschreven, zoals in onderstaand kader is weergegeven. De nota 'Ketenaanpak Jeugd in de openbare ruimte' zoomt in op dit plan van aanpak jongerenoverlast, waarbij de link tussen verschillende interne en externe partners, hun functie en de verschillende interventiemogelijkheden in aanpak nader worden toegelicht.

Informatiemakelaar

De taken en bevoegdheden van de Informatiemakelaar worden als volgt in het Plan van Aanpak Jongerenoverlast omschreven:

Taken:

- Voorzitten van het JOR (Jongeren in Openbare Ruimte overleg)
- Agenderen, notuleren.
- Acties uitzetten voor de deelnemers.

Bevoegdheden:

- Informatie verzamelen en delen met partners in het kader van de Groepsaanpak – individuele jongeren.
- Afspraken maken met partners in het kader van de Groepsaanpak – individuele jongeren en vastleggen.

Uit de interviews komt naar voren dat de informatiemakelaar tot in 2016 deze taken en bevoegdheden had. Daarna zijn deze overgenomen door de beleidsmedewerker Veiligheid. De functie van informatiemakelaar is komen te vervallen, deze heeft nu de functie interventiespecialist. Deze is verantwoordelijk voor de PGA-aanpak en de TOP-X aanpak en is de vertegenwoordiger voor de regiogemeenten in het Veiligheidshuis.

Boa's

Om Soest en Soesterberg schoon, veilig en leefbaar te houden, zet de gemeente in de openbare ruimte buitengewoon opsporingsambtenaren (Boa's) in. Zij mogen strafrechtelijk optreden tegen kleine ergernissen en werken nauw samen met de politie. In de Ketenaanpak Jeugd Openbare Ruimte 2016 staat de rol van de Boa's als volgt beschreven:

"In de meeste gevallen spreken Boa's overtredders eerst aan en leggen zij de regels uit, maar Boa's mogen ook boetes uitschrijven. De Boa's van Soest kunnen handhaven op overtredingen van de APV. Wat betreft jeugd zijn de Boa's een vaste partner in de ketenaanpak. Daar waar zij handhavend mogen optreden, kennen zij ook meestal de jeugd bij naam en kan hierdoor een goed gesprek worden gevoerd over gedragingen van de jeugd in de openbare ruimte."

De jeugdboa's zijn aangesteld om jongerenoverlast in de gehele gemeente Soest te bestrijden, met Smitsveen als extra aandachtsgebied. Er zijn twee jeugdboa's voor gemiddeld 24 uur per week aangenomen. De werkdagen- en tijden verschillen per week om te voorkomen dat jongeren een patroon herkennen, maar zijn voornamelijk in de (late) avond.

In het Handhavingsplan Fysieke Leefomgeving 2020-2023 staat dat het gemeentelijk beleid is gericht op een integrale groepsaanpak, waarbij jongerenwerk een prominente rol speelt. De andere handhavingspartners zijn politie, jeugdzorg en onderwijs. De boa's vormen één van de schakels in de keten. Hun rol is gelegen in het tijdens de rondes aanspreken van jongeren op hun gedrag en het doorgeven van signalen aan de ketenpartners.

In onderstaand kader zijn de interventies per partner weergegeven:

<p>Interventies op overtredingen van de APV door Boa's:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Aanspreken en verbaliseren van overtredingen van de APV. <p>Interventies op niet strafbare gedragingen en overlast door Stichting Balans:</p> <p>Stichting Balans kan de volgende methoden inzetten om de eerder genoemde doelen te realiseren:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ambulante contactlegging (bijlage 2 werkwijze beschrijving). ▪ Aanvullende accommodatie gebonden activiteiten. ▪ Adviesgesprekken met jongeren (bijlage 3 werkwijze beschrijving). ▪ Coaching traject met individuele jongere en ouders/opvoeders (bijlage 4 werkwijze beschrijving). <p>Interventies op strafbare gedragingen en overlast door politie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Een eenduidige en duidelijke aanpak van overlast door jeugd (eventueel in combinatie met alcohol). ▪ Een eenduidige en duidelijke aanpak van jeugd op het gebied van drugs. ▪ Een eenduidige bejegening van jeugd binnen de gemeente Soest.
--

3.5 Toetsing aan normenkader

Maatregelen en interventies in de praktijk	Norm	Toetsing
De uitvoeringspartijen hebben een uitvoeringsstrategie geformuleerd.	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een uitvoeringsstrategie geformuleerd die aansluit bij de beleidsdoelstellingen van de gemeente. • Er is inzicht in de verschillende interventies en maatregelen die de verschillende ketenpartners uitvoeren. 	Voldoet aan de norm. In het Plan van Aanpak jongerenoverlast staan de diverse partners, rollen en bevoegdheden beschreven. De nota 'Ketenaanpak Jeugd in de openbare ruimte' zoomt in op dit plan van aanpak jongerenoverlast, waarbij de link tussen verschillende interne en externe partners, hun functie en de verschillende interventiemogelijkheden in aanpak nader worden toegelicht
Er is een goede samenwerking tussen de ketenpartners	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een samenwerkingsprotocol afgesloten tussen gemeente en partners. De taakverdeling en rolomschrijving is voor alle partners in de aanpak duidelijk. • Er is een privacy-convenant opgesteld en alle partners zijn op de hoogte van de afspraken. 	Voldoet aan de norm. Er zijn samenwerkingsafspraken vastgelegd in het Plan van Aanpak jongerenoverlast en de Nota Ketenaanpak Jeugd openbare ruimte. Er is een privacy-convenant onderliggend aan de PGA aanpak. Ten tijde van het onderzoek was deze nog niet dekkend voor de partners betrokken bij de Aanpak Overlast. Echter in september 2020 is een nieuw regelement

vastgesteld door het college. In artikel 22 van het privacyreglement wordt nu verwezen naar de groepsaanpak jongerenoverlast.

3.6 Samenvattende bevindingen

- Er zijn diverse samenwerkingsvormen in de aanpak jeugdoverlast op drie niveaus: bestuurlijk niveau, beleid/management niveau en uitvoerend niveau.
- Op lokaal niveau heeft de gemeente de regie op de probleemgerichte aanpak van onveiligheid.
- Netwerkpartners zijn over het algemeen tevreden over de onderlinge samenwerking. Kansen op het gebied van samenwerking zien zij op het gebied van:
  - Betrekken en vergroten van de burger en burgerkracht;
  - Versterken preventief voorveld;
  - Privacy- en informatie uitwisseling;
  - Democratische besluitvorming.
- De samenwerking tussen gemeentelijke afdelingen is goed en vindt over het algemeen op uitvoerend niveau plaats. Op bestuurlijk niveau vindt dit meer incidenteel plaats wanneer dat nodig wordt geacht.
- De jongeren vinden over het algemeen dat ze weggestuurd worden maar geen alternatieve plek hebben om te hangen zonder dat ze andere buurtbewoners tot last zijn.
- De overlastmelders ervaren vaak al jaren structureel overlast. Zij melden voornamelijk bij de politie en vinden dat deze adequaat optreedt. Mogelijke structurele oplossingen zien zij o.a. in maatregelen als borden, biggenruggen op de weg, verlichting etc.
- De partners beschrijven dat repressieve maatregelen niet leiden tot een structurele oplossing en zien de oplossing in het versterken van de burgerkracht om samen met elkaar de overlast tegen te gaan.

4

**BEVINDINGEN RESULTATEN EN
DOELBEREIK**

4. Bevindingen resultaten en doelbereik

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de beantwoording van de volgende onderzoeksvragen centraal:

- Welke doelen worden in het beleid genoemd en in hoeverre worden deze doelen gehaald?
- Worden de getroffen maatregelen sinds 2013 daadwerkelijk uitgevoerd en gebeurt dat op een doeltreffende manier?
- Is de jongerenoverlast sinds 2013 gedaald en in hoeverre is dit het effect van de getroffen maatregelen?

Deze vragen zijn in de volgende paragrafen beantwoord. Steeds wordt gestart met het antwoord op de vraag, daarna volgt de onderbouwing. Afgesloten wordt met een toetsing aan het normenkader en de samenvattende bevindingen. Tip voor de snelle lezer: lees alleen de grijze boxen, de toetsing aan het normenkader en de samenvattende bevindingen.

4.2 Doelbereik en uitvoering maatregelen

- Welke doelen worden in het beleid genoemd en in hoeverre worden deze doelen gehaald?
- Worden de getroffen maatregelen sinds 2013 daadwerkelijk uitgevoerd en gebeurt dat op een doeltreffende manier?

Antwoord:

Beleid en doelrealisatie:

- In de programmabegrotingen 2016-2019 wordt: "het terugdringen van jeugdoverlast" als doel benoemd. De indicator die beschreven staat om het doelbereik te bepalen, is: het % ervaren overlast jeugd. 2017 is het enige jaar waarin een streefwaarde is beschreven. Het doel is in dit jaar niet behaald (11,4%). Van andere jaren is geen waarde beschreven.
- Naast het % ervaren overlast jeugd zijn er nog andere manieren om het beschreven doel te meten. Op basis van deze kengetallen (zonder streefwaarden) kan geconcludeerd worden dat vanaf 2017 sprake is van een daling in de aantallen.

Maatregelen: uitvoering en doeltreffendheid:

- De maatregelen die de gemeente treft, vallen uiteen in drie soorten:
  - Overlegstructuren
  - Afgesproken maatregelen en interventies
  - Gewenste maatregelen en interventies
- Er zijn diverse overlegstructuren afgesproken en vastgelegd in het Plan van Aanpak jongerenoverlast. Over het algemeen zijn de partners tevreden over de onderlinge samenwerking en geven zij aan dat de overleggen hen helpen en dwingen elkaar op structurele basis te vinden. De behoefte ligt nu in een verdieping van de relatie.
- Uit de interviews blijkt dat er goede afspraken zijn gemaakt over de inzet van maatregelen met de partners. De respondenten geven aan dat de maatregelen volgens de afspraken worden uitgevoerd. In het Plan van Aanpak jongerenoverlast worden vier groepen beschreven als leidraad voor de partners. Het beeld komt naar voren dat het knelpunt zit in de op- en afschaling van groepen en individuele jongeren waardoor risicojongeren niet snel genoeg de

hulp krijgen die ze nodig hebben. Daarnaast is met name de politie veel tijd kwijt aan problematiek die vooral door andere partners moet worden aangepakt zoals afgesproken is.

- Tenslotte wordt in de gesprekken met de respondenten een interventie meerdere malen genoemd, die door middel van de afgesproken maatregelen en interventies nog niet goed van de grond komt, namelijk de dialoog tussen bewoners en jongeren op gang brengen. Door de meeste respondenten wordt dit als voorwaarde genoemd ter voorkomen van escalatie van overlast en kan het de onveiligheidsgevoelens van bewoners doen afnemen.

ONDERBOUWING

Resultaten doelen

Om te bepalen in hoeverre de doelen genoemd in het beleid behaald zijn, is gebruik gemaakt van de doelen genoemd in de programmabegrotingen en jaarstukken uit het programma Veiligheid en het thema jeugdoverlast. In de programmabegrotingen zijn zowel indicatoren beschreven met hierin het gewenste resultaat voor het aankomende jaar, als kengetallen met de verwachtingen voor het komende jaar. In de jaren 2017 tot 2019 is in de programmabegroting het "aantal met succes afgeronde PGA* trajecten (18-23 jaar)" als indicator opgenomen. Uit de interviews blijkt dat deze indicator niet (meer) wordt gebruikt. Dat verklaart waarom in de programmabegrotingen hier ook geen resultaten over gemeld worden. Ditzelfde geldt voor de indicator "meldingen overlast jeugd" deze is wel als indicator opgenomen in de programmabegroting 2016, maar komt daarna niet meer terug in de daarop volgende programmabegrotingen.

Doel	Indicator	Streefwaarde					Resultaat				
		2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Terugdringen van jeugdoverlast	Ervaren overlast jeugd (% vaak)	*	6%	4%	**	4%	*	11,4%	*	***	***

* De Veiligheidsmonitor wordt in Soest tweejaarlijks uitgevoerd. Daarom zijn er over 2016 en 2018 geen gegevens beschikbaar.

**Geen streefwaarde geformuleerd.

***(nog)geen gegevens beschikbaar.

Kengetal	Verwachting					Resultaat				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal overlastgevend jeugdgroepen	2	2	3	2	1	3	3	1	0	*
Aantal PGA trajecten (18-23 jaar)	10	10	8	12	10	9	12	11	15	*
Verwijzingen HALT: aantal per 10.000 jongeren	85	70	70	96		118	96	84	44	*
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte): aantal per 1.000 inwoners	5,7	5,7	5,8	5,7	5,0	6,0	5,1	5,1	3,8	*

*(nog)geen gegevens beschikbaar.

Het is moeilijk uit de resultaten van de eerste tabel iets te concluderen over het doelbereik. In de eerste tabel zijn er bijna geen streefwaarden of resultaten geformuleerd omdat de veiligheidsmonitor maar eens in de twee jaar wordt uitgevoerd. Dit argument wordt ook gebruikt in de programmabegroting van 2019

bij het formuleren van een streefwaarde: "De Veiligheidsmonitor wordt in Soest tweejaarlijks uitgevoerd. Daarom zullen er voor 2019 geen gegevens beschikbaar komen en is een streefwaarde formuleren niet aan de orde". Dit was echter het enige jaar vanaf 2017 waar op basis van de veiligheidsmonitor een streefwaarde geformuleerd kon worden. Aan de hand van 2017, het enige jaar waarin zowel een streefwaarde als een resultaat beschikbaar is, kan geconcludeerd worden dat het doel niet is behaald.

De tweede tabel is gebaseerd op kengetallen en de verwachting (geen streefwaarde) die de gemeente heeft voor het aankomende jaar. Deze kengetallen laten een dalende lijn zien en een afname van de problematiek, behalve op het aantal PGA- trajecten. Het aantal PGA-trajecten neemt in 2019 weer toe van 12 trajecten naar 15. In 2019 is op de meeste onderdelen een sterke daling te zien in zowel het aantal overlastgevende jeugdgroepen als het aantal verwijzingen naar HALT. In 2019 zijn er helemaal geen overlastgevende jeugdgroepen meer in beeld en voldoet het aantal verwijzingen naar HALT ruimschoots aan de verwachting. Helaas zijn (nog) niet alle gegevens over 2019 beschikbaar. Ditzelfde geldt voor 2020.

Soorten maatregelen en interventies

De gemeente onderscheidt de volgende soorten maatregelen en interventies:

- Overlegstructuren
- Afsgesproken maatregelen en interventies
- Gewenste maatregelen en interventies

Overlegstructuren

De diverse overlegstructuren staan uitgebreid beschreven in hoofdstuk 3. Het belangrijkste overleg voor de aanpak van jongerenoverlast is op uitvoerend niveau het JOR.

Afsgesproken maatregelen en interventies

In het Plan van Aanpak jongerenoverlast is afsgesproken welke interventies per partner ingezet kunnen worden:

Interventies op overtredingen van de APV door Boa's:

- Aanspreken en verbaliseren van overtredingen van de APV.

Interventies op niet strafbare gedragingen en overlast door Stichting Balans:

- Ambulante contactlegging
- Aanvullende accommodatie gebonden activiteiten
- Adviesgesprekken met jongeren
- Coaching traject met individuele jongere en ouders/opvoeders

Interventies op strafbare gedragingen en overlast door politie:

- Een eenduidige en duidelijke aanpak van overlast door jeugd (eventueel in combinatie met alcohol).
- Een eenduidige en duidelijke aanpak van jeugd op het gebied van drugs.
- Een eenduidige bejegening van jeugd binnen de gemeente Soest.

Uitvoering van de maatregelen en interventies

Overlegstructuren

Er zijn diverse overlegstructuren afsgesproken en vastgelegd in het Plan van Aanpak jongerenoverlast namelijk:

1. Het Strategisch overleg
2. De Regiegroep
3. Het JOR (Jongeren in de Openbare Ruimte) en overlastoverleg

De invulling hiervan staat in dit onderzoek uitgebreid beschreven in hoofdstuk 3. Het Strategisch overleg vindt niet plaats op de wijze waarop dat in het plan van aanpak is beschreven. De Regiegroep en het JOR zijn tot op heden functionerende overleggen. Uit de interviews blijkt dat er een praktische invulling wordt gegeven aan de uitvoering van de overlegstructuren wat betreft frequentie en aanwezigheid van deelnemers. Dit gebeurt op basis van urgentie, maar ook beschikbaarheid. Vooral bij het JOR kan de samenstelling van de groep weleens verschillen, wel is er altijd een vertegenwoordiger per organisatie aanwezig. In het Plan van Aanpak jongerenoverlast staat dat de voortgang van de aanpak tijdens ieder JOR overleg wordt geëvalueerd, en dat er na ieder jaar een uitgebreide evaluatie plaatsvindt. Het eerste vindt plaats, de jaarlijkse uitgebreide evaluatie vindt niet plaats zo blijkt uit de documentenstudie en de interviews. Er is wel een evaluatie van de jeugdboa's uitgevoerd.

Toepassing maatregelen en interventies

Uit de interviews blijkt dat er goede afspraken zijn gemaakt over de inzet van maatregelen met de partners. De respondenten geven aan dat de maatregelen zoals hierboven genoemd in de praktijk volgens de afspraken worden uitgevoerd. In het Plan van Aanpak jongerenoverlast worden vier groepen beschreven als leidraad voor de partners en die indeling wordt door de partners herkend. Het jongerenwerk van Stichting Balans richt zich in de praktijk voornamelijk op groep 1 en 2. Groep 3 wordt in gezamenlijkheid opgepakt en groep 4 is uitsluitend voor de politie. Uit het onderzoek blijkt dat de bewoners vooral de politie benaderen voor groep 2 en niet de jongerenwerkers. Dat heeft vooral een praktische oorzaak: de overlast vindt vaak plaats in de avonduren en dan is alleen de politie bereikbaar.

Gewenste maatregelen en interventies

In de gesprekken met de respondenten wordt een interventie meerdere malen genoemd, namelijk de dialoog tussen bewoners en jongeren op gang brengen. De gedachte hierachter is dat het een eerste verantwoordelijkheid is van bewoners en jongeren om samen in gesprek te gaan hoe overlast voorkomen kan worden.

Doeltreffende uitvoering van de getroffen maatregelen en interventies

Overlegstructuren

Over het algemeen zijn de partners tevreden over de onderlinge samenwerking en geven zij aan dat de overleggen hen helpt en dwingt elkaar op structurele basis te vinden. Met name op het gebied van de verbeterde vlevlechting van het strafrecht, bestuursrecht en het sociaal domein. De kunst zit hem volgens de respondenten nu nog in het contact en de verbinding buiten de overlegstructuren om. Om het vertrouwen te vergroten, elkaar te leren kennen en op elkaar ingespeeld te raken, is het ook belangrijk elkaar niet alleen op te zoeken als er een probleem is of wanneer je iets van elkaar nodig hebt. Het gaat er vooral om dat iedereen zich in ieders rol en functie te verdiept om op die manier wederzijds begrip te creëren. De overlegstructuren zijn doeltreffend, maar het onderlinge contact en de samenwerking moet niet alleen afhangen van de overlegstructuren.

Afgesproken maatregelen en interventies

Het palet van maatregelen en interventies van de jongerenwerkers bestaat uit een model waarin het mogelijk is om op individueel niveau op te schalen naar een intensiever contact met de jongere. In de praktijk verloopt dit echter niet altijd soepel. Er valt volgens meerdere respondenten nog winst te behalen in de verbinding tussen het jongerenwerk en de medewerkers van het jeugdteam. Daarnaast is het volgens respondenten vaak een langzaam proces om specialistische hulp te betrekken zoals het opschalen naar de persoonsgerichte aanpak.

In de praktijk komen alle meldingen van overlast door bewoners in eerste instantie binnen bij de politie. Hiervoor worden twee oorzaken genoemd. Overlast vindt vaak in de avonduren plaats en de politie is de enige partner die op dat moment nog bereikbaar is. Daarnaast geven de overlastmelders aan dat het jongerenwerk en de Boa's niet of nauwelijks zichtbaar zijn. Met als resultaat dat de politie het eerste

aanspreekpunt is voor bewoners en ook veelvuldig bezig is met overlastgevende jongeren waar vooral het jongerenwerk en de Boa's een rol hebben.

Gewenste maatregelen en interventies

Respondenten vertellen dat het betrekken en vergroten van de burger en burgerkracht door te investeren in het onderlinge begrip, de verbinding, het elkaar kennen en durven aan te spreken op de lange termijn meer effect heeft dan het continue blijven wegsturen van jongeren. Echter komt dit ondanks alle afgesproken maatregelen en interventies nog onvoldoende van de grond. Partners zeggen dat het uitgangspunt van hen allemaal altijd is om in eerste instantie de dialoog aan te gaan. Dit gebeurt ook, maar altijd met een van de partners en de jongeren óf een van de partners en de overlastmelder. De dialoog tussen de jongeren en de bewoners vindt in de voorbeelden die in dit onderzoek naar voren zijn gekomen niet plaats. De gemeente vraagt wel aan overlastmolders of zij zelf al geprobeerd hebben met de jongeren in gesprek te gaan en biedt op de website van de gemeente ook buurtbemiddeling aan. Desondanks blijkt uit het onderzoek dat het niet vanzelfsprekend is dat dit leidt tot een constructieve dialoog tussen jongeren en overlastmolders.

4.3 Effectiviteit maatregelen en interventies

- Is de jongerenoverlast sinds 2013 gedaald en in hoeverre is dit het effect van de getroffen maatregelen?

Antwoord:

- Op basis van de beperkt aanwezige kengetallen en de indicatoren is sprake van een daling van de jongerenoverlast. Echter is in paragraaf 2.4 te zien dat met deze daling nog niet alle streefwaarden worden behaald.
- Bij de gesproken respondenten is grote consensus over de ontwikkeling van de jongerenoverlast: deze is fors minder ten opzichte van de periode tot 2017.
- Uit de interviews blijkt dat er een aantal onderliggende verklaringen is dat heeft bijgedragen dat de maatregelen en interventies beter werken. Die hebben betrekking op meer capaciteit (zowel bij de gemeente Soest, als bij het jongerenwerk als bij de politie- en justitieketen), een betere informatiepositie en verdere professionalisering van de gehele veiligheids- en zorgketen, stabiliteit in personele zin bij de netwerkpartners en een grotere gerichtheid op preventie.
- Punten ter verbetering die door de meeste partners worden genoemd, richten zich vooral op het beter bestrijken van de leefmilieus van de jongeren: straat, digitaal, thuis en school.

ONDERBOUWING

Op basis van het aantal overlastmeldingen sinds 2014 kan geconcludeerd worden dat de jongerenoverlast flink gedaald is. Ook partners herkennen zich in de dalende overlastcijfers. Uit de interviews blijkt wel dat meldingen op verschillende wijze geregistreerd kunnen worden. Ook kan een grote hoeveelheid meldingen afkomstig zijn van slechts één of twee melders. Beter, maar ook moeilijker is om de effectiviteit van een aanpak te meten aan zowel overlastcijfers als ervaren jongerenoverlast en/of onveiligheidsgevoelens.

In de tabellen uit paragraaf 4.2 zijn de behaalde resultaten in de periode 2014-2019 inzichtelijk gemaakt. Sinds 2014 zijn alleen voor 2017 gegevens bekend over de ervaren overlast, namelijk 11,4%. Aan de hand van 2017, het enige jaar waarin zowel een streefwaarde als een resultaat beschikbaar is, kan geconcludeerd worden dat het doel niet is behaald.

Betekent dit dan ook dat de getroffen maatregelen en interventies niet effectief zijn geweest? Om hier antwoord op te kunnen geven, geeft de tabel met streefwaarden in paragraaf 4.2 meer informatie. Hieruit kan geconcludeerd worden dat in de gemeente Soest vanaf het jaar 2017 sprake is van een daling op elk van de beschreven kengetallen, afgezien van het aantal PGA-trajecten. Hoewel in 2017 niet aan alle verwachtingen is voldaan, is er wel een afname te zien. Het aantal PGA-trajecten neemt in 2019 toe van 11 naar 15 trajecten. In 2019 is op de meeste onderdelen een sterke daling te zien in zowel het aantal overlastgevendende jeugdgroepen als het aantal verwijzingen naar HALT. In 2019 zijn er helemaal geen overlastgevendende jeugdgroepen meer in beeld, en voldoet het aantal verwijzingen naar HALT ruimschoots aan de verwachting.

Verklaringen effectiviteit maatregelen en interventies

De vraag is of de daling van de cijfers te maken hebben met de getroffen maatregelen en interventies. Deze causaliteit is niet exact te bepalen. Voor de beantwoording van deze vraag is gebruik gemaakt van de opvattingen van de gesproken respondenten enerzijds en werkzame elementen van effectief jeugdbeleid (opgesteld door het Nederlands Jeugdinstituut) anderzijds.

Verklaringen effectiviteit maatregelen en interventies volgens professionals actief in Soest

Respondenten zien een relatie tussen de maatregelen en interventies en de daling van de cijfers. Daarbij geven de meeste respondenten aan dat niet de individuele maatregelen, maar de maatregelen als samenhangend geheel verantwoordelijk zijn voor een daling van cijfers. Er is ook grote eensgezindheid dat een aanpak die zich voornamelijk richt op repressie en handhaving niet leidt tot een structurele afname van de problematiek. De keuze van de gemeente en partners om meer te investeren in kansen en preventie is effectiever in het voorkomen van jeugdoverlast.

Uit de interviews blijkt daarnaast dat er een aantal onderliggende verklaringen is dat heeft bijgedragen aan een betere werking van de maatregelen en interventies. Deze verklaringen hebben betrekking op meer capaciteit (zowel bij de gemeente Soest, als bij het jongerenwerk als bij de politie- en justitieketen), een betere informatiepositie en verdere professionalisering van de gehele veiligheids- en zorgketen en stabiliteit in personele zin bij de netwerkpartners.

Verklaringen effectiviteit maatregelen en interventies aan de hand van werkzame bestanddelen jeugdbeleid

Een tweede manier om te bepalen of interventies en maatregelen werken, is door na te gaan in hoeverre relevante werkzame elementen van effectief jeugdbeleid (opgesteld door het Nederlands Jeugdinstituut) onderdeel zijn van de Soester aanpak. Door het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) zijn meerdere publicaties over effectief jeugdbeleid opgesteld. Ook is door andere kennisinstituten gepubliceerd over effectief jeugdbeleid. Onderstaand is een verkorte weergave van elementen van deze publicaties weergegeven.

Pijlers en werkzame bestanddelen jeugdbeleid

Pijlers voor jeugdbeleid

Het NJI stelt in de publicatie "Pijlers voor nieuw jeugdbeleid" (2009) dat de dan door het kabinet gewenste totale reorganisatie van het jeugdzorgstelsel gestoeld moet zijn op een inhoudelijke visie op het opgroeien en opvoeden van jeugdigen en de rol die voorzieningen daarin moeten spelen. De stelselwijziging moet op de volgende twee inhoudelijke pijlers berusten:

1. Het verbeteren van de pedagogische kwaliteit van de leefomgeving van kinderen en jongeren. Dat dient te gebeuren door de gewone en positieve ontwikkeling en opvoeding van jeugdigen centraal te stellen en het realiseren van een goede opvoedondersteuning daarbij.
2. Het opbouwen van een samenhangende zorgstructuur die gericht is op (a) het niet overnemen maar versterken van de opvoeding en (b) als overname van de opvoeding nodig lijkt, veel aandacht te besteden aan goede besluitvorming en een optimale kwaliteit van zorg.

Pijlers en werkzame bestanddelen jeugdbeleid

Van voorkomen en verminderen van risicofactoren naar aandacht voor beschermende factoren

In 2018 heeft het NJI een herziene versie van de top tien beschermende factoren voor een positieve ontwikkeling van jeugdigen uitgebracht. De beschermende factoren bieden tegenwicht aan risico's waaraan jeugdigen worden blootgesteld. De factoren zijn veelal complementair en ondersteunen elkaar. **Daarom is het noodzakelijk om ze in samenhang en in aanvulling op elkaar te gebruiken binnen het gezin, op school en in de wijk / gemeenschap.** Het betreft de volgende factoren:

1. Sociale binding. Het gaat om warme, ondersteunende, affectieve relaties tussen het kind en het gezin en andere volwassenen in de omgeving. De binding en hechting die op jonge leeftijd ontstaat met ouders en andere verzorgers, vormt de basis voor banden die later vorm krijgen met vrienden, school en de gemeenschap.
2. Kansen voor betrokkenheid. Jeugdigen moeten kansen krijgen om een concrete, betekenisvolle en gewaardeerde bijdrage te leveren aan de familie, school en de gemeenschap. Dit om interpersoonlijke vaardigheden te ontwikkelen.
3. Prosociale normen. Voor een gezonde ontwikkeling is het nodig dat kinderen opgroeien in een omgeving waarin duidelijke normen en waarden voor positief gedrag uitgedragen en nageleefd worden.
4. Erkenning en waardering voor positief gedrag. Positieve bekrachtiging daarvan bepaalt de motivatie om het gedrag in de toekomst te herhalen. Sociale bekrachtigers (gezin, school, vriendengroep) zijn essentieel voor het ontwikkelen van positief gedrag.
5. Steun van belangrijke volwassenen en voorzieningen in de omgeving. Ouders zijn de eerst verantwoordelijke opvoeders en zijn van significante invloed op positieve ouder-kindrelaties en veilige hechting. Daarnaast zijn er volwassenen (beroepsopvoeders) die een formele taak in de opvoeding hebben zoals pedagogisch medewerkers in de kinderopvang, leerkrachten en professionele opvoedondersteuners. Taken die deze beroepsopvoeders hebben zijn o.a. aanleren van acceptabel gedrag in de groep, overdracht van waarden en normen, aanleren van gezonde leefstijl, aanleren van schoolvaardigheden en het functioneren volgens specifieke waarden en normen. Een derde groep bestaat uit volwassenen die vanuit een informele rol deelnemen in de opvoeding zoals familieleden, burens, vrienden en vrijwilligers in verenigingen. Kinderen met veerkrachtige netwerken zijn beter bestand tegen stresssituaties en hebben meer kans op te groeien tot gezonde volwassenen.
6. Het hebben van een constructieve tijdsbesteding. Studies tonen aan dat constructieve tijdsbesteding met positieve relaties met leeftijdsgenoten en volwassenen een buffer vormt tegen risico's en de kans op risicovol gedrag vermindert.
7. Beschikken over competenties. Sociale competenties zoals het opvangen en interpreteren van sociale signalen, vaardigheden en interpersoonlijke problemen oplossen met de hulp van modelfiguren en steunbronnen. Emotionele competentie is het vermogen om gevoelens en emotionele reacties van zichzelf en anderen te herkennen en er adequaat op te reageren. Concreet gaat het om benoemen, uiten, beheersen van gevoelens. Gedragmatige competentie gaat over effectief gedrag: non-verbale communicatie (gezichtsuitdrukking), verbale communicatie (duidelijke vragen stellen, reageren op kritiek en gevoelens verwoorden) en in actie komen (anderen helpen, meedoen aan positieve activiteiten).
8. Beschikken over cognitieve vaardigheden. Het gaat om logisch en analytisch denken en lees- en rekenvaardigheden.
9. Schoolmotivatie. Het beschikken over betrokkenheid bij leeractiviteiten, binding met school, prestatie-motivatie en positieve verwachtingen draagt bij aan een betrokkenheid en motivatie om te leren.
10. Positieve identiteit. Meer geloof in persoonlijke effectiviteit is bepalend voor motivatie en het gemoed. Des te hoger het geloof in persoonlijke effectiviteit des te hoger de doelen die jeugdigen voor zichzelf stellen en des te groter de motivatie om die doelen te bereiken.

De kern van effectief jeugdbeleid is dat het gericht is op beschermende factoren en interventies die in samenhang worden geboden. Een punt dat door de respondenten in Soest onderschreven wordt. Vooral het samenhang aanbrengen in de belangrijkste leefmilieus van de jongeren is daarbij van belang: straat, digitaal, thuis en school. Juist op dit punt zien vele respondenten verbeterpunten. De aanpak in Soest richt zich nu voornamelijk op de leefmilieus straat, thuis en in opkomende mate (bij de politie) de digitale wereld. De verbinding met school wordt door veel respondenten als belangrijk verbeterpunt genoemd. Om verschillende redenen: het is de plek waar jongeren veel tijd doorbrengen, het is de plek waar

jongeren een constructieve dagbesteding vinden en het is de plek waar meerdere jongeren (bijvoorbeeld in de persoonsgerichte aanpak) meer dan eens niet meer komen.

Dit punt wordt onderkend door alle professionals die zijn gesproken in het kader van het onderzoek, alleen worstelen zij met de manier waarop zij de verbinding met de scholen kunnen realiseren. De gemeente Soest heeft stappen gezet om het jeugdteam te verbinden aan de scholen. Maar vaak blijkt dat allerlei lokale overlegstructuren niet aansluiten bij de meer bovenlokale gerichtheid van met name het voortgezet onderwijs. Het is voor scholen ondoenlijk om zich aan te sluiten bij allerlei lokale overlegstructuren. Respondenten die actief zijn in andere gemeenten, geven aan dat een mogelijke oplossing ligt in het werken met aandachts- of contactpersonen voor scholen in het voortgezet onderwijs.

Verbetermogelijkheden

Door de respondenten is een aantal verbeterpunten benoemd ter vergroting van de effectiviteit van de maatregelen en interventies:

- Voorkom waar mogelijk teveel personeel verloop en/of investeer in een goede kennis van elkaars rol. De aanpak van jongerenoverlast vraagt dat je elkaar snel en blindelings vindt. Dat vraagt een verdieping van de relaties tussen de partners.
- De eerder genoemde verbinding met de scholen is voor sterke verbetering vatbaar, waarbij het zoeken is naar de juiste manieren en vormen daarvoor.
- Een laatste verbeterpunt richt zich op een veel uitgesproken wens door professionals en jongeren. Zij geven aan dat veel van de overlast bij voorkeur in een dialoog tussen bewoners en jongeren kan worden opgelost. Het op gang brengen van die dialoog staat nog in de kinderschoenen en voorbeelden daarvan zijn mondjesmaat teruggekomen tijdens het onderzoek. Tot nu toe lijkt er vooral reactief gehoor te worden gegeven aan de diverse overlastmeldingen, door jongeren weg te sturen. Bewoners geven aan jongeren niet te willen aanspreken of dit spannend te vinden. Behalve oproepen tot een dialoog (o.a. door de gemeente), is het verstandig om de dialoog ook met hulp van een van de partners te organiseren.

4.4 Aanbevelingen RKC 2013

- In hoeverre zijn in het beleid de aanbevelingen van de rekenkamercommissie uit het onderzoek van 2013 opgevolgd?

Binnen de lijn van resultaten en doelbereik heeft de RKC twee aanbevelingen gedaan in 2013. Deze aanbevelingen zijn in onderstaand kader weergegeven.

Aanbeveling 4: Stel op basis van heldere doelstellingen vast, op welke wijze verantwoording over de aanpak wordt afgelegd aan de gemeenteraad. Maak gebruik van de verantwoordingsinstrumenten zoals genoemd in de nota 'Aanpak jongerenoverlast Soest'.

Aanbeveling 5: Zorg voor een financiële rapportage waarin duidelijk wordt hoeveel geld wordt besteed door de verschillende partijen, waaraan het wordt besteed en wat daardoor is bereikt. Maak hierin onderscheid in doelen en doelgroepen, zodat op basis hiervan eventueel nieuwe prioriteiten kunnen worden gesteld.

Om na te gaan of deze aanbevelingen zijn opgevolgd zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

- Zijn er heldere doelstellingen opgesteld op grond waarvan adequate verantwoording plaats kan vinden richting de gemeenteraad?
- Worden er duidelijke financiële rapportages opgesteld waarin is terug te vinden hoeveel geld verschillende partijen besteden aan de Aanpak Overlast Soest en waar deze partijen het precies aan besteden en wat dit uiteindelijk voor resultaten oplevert?

Antwoord:

- Er zijn heldere lokale doelstellingen geformuleerd en er is een zaakstelsel waar meldingen en logboeken in worden geregistreerd. De aanbeveling is opgevolgd.
- De vermelde bedragen in de programmabegrotingen 2014 tot en met 2019 hebben betrekking op de baten en lasten van de diensten: brandweer, crisisbeheersing en openbare orde en veiligheid in het algemeen en zijn niet herleidbaar tot jongerenoverlast. De aanbeveling is niet opgevolgd.

ONDERBOUWING

In de programmabegrotingen en de jaarrekening is een vertaling per programma en thema van de lokale doelstelling, de activiteiten, indicatoren en kengetallen omschreven. Echter is het belangrijk dat er ieder jaar een streefwaarde wordt geformuleerd, dit is nu niet altijd het geval. Meldingen en logboeken worden in het zaakstelsel Verseon geregistreerd. Politie meldingen worden geregistreerd in BVH (mutaties) of via de GMS-registratie (meldkamer).

De opbouw van de financiële rapportages ziet er als volgt uit:

In het programmaplan wordt per programma ingegaan op de maatschappelijke effecten en de wijze waarop er naar wordt gestreefd die effecten te verwezenlijken. Per programma worden vijf onderdelen toegelicht:

A. *Omschrijving van het programma*

Korte beschrijving van het programma, de producten (met de verantwoordelijke portefeuillehouder) en een overzicht van de relevante beleidsdocumenten.

B. *Belangrijkste (beleidsmatige) thema's en accenten*

Samenvatting van de belangrijkste activiteiten, ontwikkelingen en bestuurlijke aandachtsgebieden in het desbetreffende begrotingsjaar

C. *Doelstellingen (1e W-vraag) en activiteiten (2e W-vraag)*

Dit onderdeel beschrijft per product of thema de 1e W-vraag (Wat willen we bereiken?) en de 2e W-vraag (Wat gaan we daarvoor doen?); oftewel de doelstellingen en de te ondernemen activiteiten. Zo is voor de lezer direct het verband tussen beide vragen helder. De aanbevelingen van de raads werkgroepen 'vernieuwing 1e W-vraag' (april 2012) zijn ook in deze begroting 1-op-1 overgenomen, dan wel als richtinggevend voor de uitwerking aangehouden. Tevens zijn de in de kadernota 2017 voorgestelde vernieuwde effectindicatoren geïmplementeerd.

D. *Wat mag het kosten (3e W-vraag)*

Hier worden de uitgaven en inkomsten weergegeven. Ook worden verschillen tussen de begroting van het desbetreffende jaar en voorgaande jaar toegelicht. De raad wijst middelen toe op het niveau van de programmatotalen.

E. *Risicoparagraaf*

Hier worden per programma de bestuurlijk relevante risico's weergegeven. De risico's worden daarnaast als geheel samengebracht in de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement.

In de programmabegrotingen is zoals onder punt D. wordt genoemd standaard een onderdeel 'wat mag het kosten' opgenomen. De daaronder vermelde bedragen in de programmabegrotingen 2014 tot en met 2019 hebben betrekking op de baten en lasten van de diensten: brandweer, crisisbeheersing en openbare orde en veiligheid in het algemeen en zijn niet herleidbaar tot jongerenoverlast. Zie het voorbeeld uit de programmabegroting 2019:

Baten en lasten (bedragen + € 1.000)	Rekening		Begroting			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lasten						
Brandweer	2.769	2.959	2.851	2.857	2.774	2.935
Crisisbeheersing	46	39	46	46	46	46
Openbare orde en veiligheid	621	844	740	760	760	760
Totaal lasten	3.436	3.841	3.637	3.663	3.580	3.742
Baten						
Brandweer						
Crisisbeheersing						
Openbare orde en veiligheid	17	15	15	15	15	15
Totaal baten	17	15	15	15	15	15
Resultaat	-3.419	-3.826	-3.622	-3.648	-3.565	-3.726

Afwijkingen t.o.v. 2018:

Lasten	204	178	261	100
Baten				
Resultaat	204	178	261	100

Toelichting op de afwijkingen:

Een negatief bedrag betreft een nadeel/tekort, een positief bedrag betreft een voordeel/overschot.

<i>Brandweer</i>	
Onderhoudskosten gebouwen (Het budget voor dit onderhoud komt uit de reserve onderhoud gebouwen. Financieel effect voor deze begroting: budgettair neutraal)	187
Meerjarenbegroting VRU 2019	-86
Kapitaallasten	7
<i>Crisisbeheersing</i>	
Loonkosten	-8
<i>Openbare orde en veiligheid</i>	
Nieuw beleid meerjarenbegroting 2019-2022: uitbreiding capaciteit	-70
Loonkosten	10
Incidenteel budget cameratoezicht Smitsveen (Meerjarenbegroting 2018)	30
Oormerkvoorstel Jeugdboa's (Najaarsnota 2017)	131
Overig	3
Totaal	204

Uit de interviews blijkt dat de gemeente niet beschikt over een overzicht waarin duidelijk wordt hoeveel geld wordt besteed door de verschillende partijen, waaraan het wordt besteed en wat daardoor is bereikt. Deze aanbeveling is daarom niet tot uitvoering gekomen.

4.5 Toetsing aan normenkader

Doeltreffendheid	Norm	Toetsing
De maatregelen die de gemeente neemt om jongerenoverlast terug te dringen zijn doeltreffend	<ul style="list-style-type: none"> De gemeente heeft een overzicht van alle maatregelen en interventies die worden uitgevoerd in het kader van de Aanpak Overlast Soest. Er is een afname in overlast door jongeren ten opzichte van 2013. 	<p>Voldoet gedeeltelijk aan de norm. Afspraken hierover staan opgenomen en beschreven in het Plan van Aanpak jongerenoverlast en de JOR verslagen. Een geactualiseerde schriftelijke versie van de feitelijk uitgevoerde maatregelen en interventies ontbreekt.</p> <p>Voldoet grotendeels aan de norm. De overlastmeldingen zijn fors gedaald. Dit blijkt uit zowel de cijfers als uit de interviews.</p>
Er is sprake van evaluatie, terugkoppeling en (eventuele) bijstelling van de Aanpak Overlast Soest en/of de uitvoering daarvan.	<ul style="list-style-type: none"> De Aanpak Overlast Soest wordt periodiek geëvalueerd De evaluatie biedt concrete handvatten voor verbetering 	<p>Voldoet beperkt aan de norm. Op onderdelen wordt de aanpak geëvalueerd, zoals de evaluatie jeugdboa's in 2018. Ook vindt er terugkoppeling plaats tijdens de overleggen als het JOR en de regiegroep. De gehele aanpak wordt echter niet periodiek geëvalueerd.</p> <p>Voldoet aan de norm. Wanneer er op onderdelen, of in overleggen wordt geëvalueerd en teruggekoppeld biedt dit concrete handvatten voor verbetering.</p>

4.6 Samenvattende bevindingen

- Over de gehele linie is sprake van een daling van cijfers (aantallen en percentages) van de jeugdoverlast vanaf 2017. In de periode daarvoor was juist sprake van een stijging van de cijfers. Met de daling worden nog niet alle streefwaarden behaald. De partners die zijn gesproken in het onderzoek geven zonder uitzondering aan dat de problematiek rondom jeugdoverlast in Soest is afgenomen. Daarmee bevestigen zij het beeld dat blijkt uit de cijfers.
- Over het algemeen zijn de partners tevreden over de onderlinge samenwerking en geven zij aan dat de overlegstructuren hen helpen en dwingen elkaar op structurele basis te vinden. De behoefte ligt nu in een verdieping van de relatie.
- Uit de interviews blijkt dat er goede afspraken zijn gemaakt over de inzet van maatregelen met de partners. De respondenten geven aan dat de maatregelen in de praktijk volgens de afspraken worden uitgevoerd en dat de effectiviteit van de maatregelen ligt in het geheel van de maatregelen op zowel lokaal als regionaal niveau.
- Uit de interviews blijkt dat er een aantal onderliggende verklaringen is dat bijdraagt aan de effectiviteit van de maatregelen en interventies. Die hebben betrekking op meer capaciteit (zowel

bij de gemeente Soest, als bij het jongerenwerk als bij de politie- en justitieketen), een betere informatiepositie en verdere professionalisering van de gehele veiligheids- en zorgketen, stabiliteit in personele zin bij de netwerkpartners en een grotere gerichtheid op preventie.

- Een eerste punt ter verbetering, genoemd door de meeste partners, richt zich vooral op het beter bestrijken van de leefmilieus van de jongeren: straat, digitaal, thuis en school. Met name de verbinding met het leefmilieu school wordt nog onvoldoende gevonden.
- Een tweede verbeterpunt is de verdieping van de relatie tussen de partners, vooral gericht op het beter weten wat de ander kan en doet en het elkaar snel weten te vinden. Zeker omdat sprake is en zal zijn van personele wisselingen, is dit een blijvend punt van aandacht.
- Een laatste punt ter verbetering van de aanpak, aangedragen door zowel professionals als jongeren, is het investeren in de dialoog tussen jongeren en bewoners. Het belang daarvan wordt onderkend, maar komt in de praktijk maar mondjesmaat uit de verf. Bewoners die overlast ervaren, zijn over het algemeen erg terughoudend hierin omdat zij zich daar niet veilig bij voelen. Een gesprek tussen bewoners en jongeren, met de hulp van een professional (agent, jongerenwerker, jeugdboa) of sleutelfiguur (bijvoorbeeld de imam) komt weinig voor. De bewoner heeft contact met een professional (vaak de politie), die weer contact heeft met de jongeren, maar van een driegesprek lijkt zelden sprake.
- De aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek van 2013 zijn grotendeels uitgevoerd, wat ontbreekt is een financiële rapportage met daarin een specificatie van de uitgaven voor de aanpak van jongerenoverlast.

5

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

5. Conclusies en aanbevelingen

Antwoord op de centrale onderzoeksvraag

In hoeverre zijn de maatregelen die de gemeente - samen met ketenpartners - neemt om jongerenoverlast terug te dringen doeltreffend?

De aanpak lijkt op dit moment doeltreffend omdat uit zowel de cijfers als de waarnemingen van de gesproken respondenten blijkt dat de jongerenoverlast in Soest is afgenomen. Er is daarmee een gedeeld beeld dat de jongerenoverlast op dit moment ten opzichte van een aantal jaar geleden fors is afgenomen. Deze doeltreffendheid is niet terug te voeren op afzonderlijke maatregelen en de interventies, maar kent naar opvatting van de rekenkamercommissie de volgende verklaringen:

- Toegenomen capaciteit en expertise (bijvoorbeeld twee jeugdboa's bij de gemeente Soest, extra uren jongerenwerk en een wijkagent gespecialiseerd op het thema jeugd) bij de gemeente en ketenpartners om de jongerenoverlast terug te dringen.
- De ketenpartners hebben korte lijnen en zijn goed op de hoogte van elkaars rollen en bevoegdheden. Daarbij helpt dat sinds enige jaren sprake is van personele stabiliteit op een aantal belangrijke functies.
- De toegenomen capaciteit, korte lijnen en de ambtelijke en bestuurlijke urgentie maken dat er goed zicht is op de actuele situatie rondom jongerenoverlast (kennispositie) en snelle interventies worden ingezet en uitgevoerd. Daarbij is meer dan voorheen aandacht voor een preventieve op kansen gerichte aanpak. Zoals bijvoorbeeld blijkt uit de gebiedsspecifieke aanpak van Smitsveen.

Aan deze beantwoording voegt de rekenkamercommissie de volgende conclusies toe.

Conclusies

Conclusie 1: De gemelde overlast van jongeren in Soest neemt sinds 2017 af en bevindt zich nu op het niveau van referentiegemeenten

- In 2015-2016 was sprake van veel overlast, ook in verhouding tot referentiegemeenten. Sinds 2017 is er sprake van een daling in de overlastcijfers.
- In vergelijking met referentiegemeenten is de problematiek op het gebied van jeugdoverlast in 2019 dezelfde orde van grootte als referentiegemeenten, of zelfs lager. Soest scoort hier nu 6,7 overlastmeldingen per 1000 inwoners tegenover een gemiddelde van 7,6 overlastmeldingen per 1000 inwoners in vergelijking met de overige bekeken gemeenten. Dit is een groot verschil met voorgaande jaren, waar Soest in de periode van 2013 tot en met 2017 fors hoger scoort dan de overige referentiegemeenten, en zelfs hoger scoort dan de gemeente Utrecht. Met als uitschieter het jaar 2015 (14,9 overlastmeldingen jeugd tegenover een gemiddelde van 8,11 overlastmeldingen jeugd per 1000 inwoners).
- De rekenkamercommissie hecht er waarde aan te vermelden dat het belangrijk is om niet alleen te vertrouwen op de overlastcijfers uit de verschillende registraties, maar ook het oordeel van de ketenpartners en bewoners over de aard en omvang van de jeugdoverlast te betrekken in de beeldvorming over de aard en omvang van de jeugdoverlast.

Conclusie 2: Beleid jongerenoverlast is verankerd in lokaal beleid inclusief samenhang met andere beleidsterreinen en regionaal veiligheidsbeleid

- Het beleid met betrekking tot jongerenoverlast van gemeente Soest bestaat uit zowel regionaal als lokaal beleid. De lokale aanpak bestaat uit het 'Plan van Aanpak jongerenoverlast' en een gebiedsgerichte aanpak in Smitsveen, waar jongerenoverlast onderdeel van is.
- Regionaal sluit gemeente Soest, als een van de 39 gemeenten aan bij de Veiligheidsstrategie Midden-Nederland, en op subregionaal niveau werkt Soest samen met vier andere

- regiogemeenten aan één Integraal Veiligheidsplan. In het meest recente Integraal Veiligheidsplan heeft de gemeente Soest jeugdoverlast niet aangedragen als lokale prioriteit.
- Er zijn diverse beleidsvelden waar de verbinding wordt gelegd met jongerenoverlast. De verschillende programma's binnen deze beleidsvelden die hieraan bijdragen en jeugd in het programma hebben opgenomen zijn:
    - Zorg en welzijn;
    - Veiligheid;
    - Onderwijs;
    - Sport, Recreatie, Kunst & Cultuur.

Conclusie 3: Korte lijnen, snelle interventies en voldoende capaciteit zorgen voor een sterk verbeterde uitvoering van de aanpak van jongerenoverlast

- De bedachte samenwerkingsstructuren met partners komen goed uit de verf. Aan het overleg op bestuurlijk niveau is in de praktijk op een andere manier vormgegeven. De lijnen zijn kort tussen de partners en verschillende beleidsvelden.
- Onderliggende verklaringen voor de toegenomen effectiviteit van de maatregelen en interventies hebben betrekking op: 1) meer capaciteit (zowel bij de gemeente Soest, als bij het jongerenwerk als bij de politie- en justitieketen), 2) een betere informatiepositie, 3) een verdere professionalisering van de gehele veiligheids- en zorgketen (door o.a. een als adequaat ervaren regierol van de gemeente), 4) stabiliteit in personele zin bij de netwerkpartners en 5) een grotere gerichtheid op preventie.

Conclusie 4: Overlastmelders hebben vooral contact met de politie en vinden het lastig om zelf tot oplossingen met de jongeren te komen

- Bij de overlastmelders die zijn gesproken in het onderzoek zijn de boa's en jongerenwerkers niet in beeld. De politie is het eerste en logische aanspreekpunt voor hen. Een verklaring hiervoor is dat de politie ook als enige bereikbaar is op tijden dat men overlast ervaart. Bovendien melden zij zich pas als zij het gevoel hebben dat de situatie is geëscaleerd.
- De overlastmelders bevinden zich in een spagaat. Door professionals wordt er een beroep gedaan op het aangaan van de dialoog met jongeren en het zelfoplossend vermogen, maar dat is om meerdere redenen niet vanzelfsprekend. Overlastmelders voelen zich vaak geïntimideerd en durven de jongeren niet aan te spreken, of hebben de jongeren wel aangesproken zonder dat dit tot een oplossing van het probleem heeft geleid. De overlastmelders zijn vooral op zoek naar structurele oplossingen en zien hierin over het algemeen geen rol meer voor zichzelf weggelegd. Mogelijke oplossingen zien zij o.a. in maatregelen als borden, biggenruggen op de weg, verlichting etc.

Conclusie 5: Jongeren hebben vooral behoefte aan plekken waar ze buurtbewoners niet storen en staan open voor gesprekken met de buurtbewoners

- De jongeren vinden over het algemeen dat ze weggestuurd worden, maar geen alternatieve plek hebben om te hangen zonder dat ze andere buurtbewoners tot last zijn. Gesprekken over en plannen voor alternatieve plekken zijn er, maar tot besluitvorming is het niet gekomen. Hierdoor lekt de energie en het enthousiasme van jongeren weg.
- De jongeren ervaren dat buurtbewoners hen niet of nauwelijks durven aanspreken en zouden dat laatste wel graag willen.

Conclusie 6: Bewoners en jongeren vinden elkaar nog niet om samen tot oplossingen te komen, dat wordt ook niet zichtbaar ondersteund door de ketenpartners

- De ketenpartners zien meer heil in het "versterken van de burgerkracht" om zo de overlast tegen te gaan. Naar de inschatting van de ketenpartners is veel van de overlast in onderling overleg tussen bewoners en jongeren goed op te lossen.
- De jongeren denken zelf dat organisaties zoals sleutelfiguren in de wijk, moskeeën, maar ook verenigingen en stichtingen als Zwarte Zee kunnen helpen de dialoog op gang te brengen.

- Dat vraagt echter wel dat bewoners en jongeren daarin ondersteund worden. Uit de gesprekken met zowel de jongeren als de overlastmelders blijkt niet dat er een dialoog, bijvoorbeeld onder begeleiding van één van de ketenpartners (jongerenwerk, wijkagent, gemeente) ontstaat tussen melders en jongeren. Het is vooral de wijkagent die als intermediair tussen bewoner en jongeren pendelt, maar niet samen met hen het gesprek aangaat.

Conclusie 7: Nog te ontwikkelen schakel in de aanpak is het voortgezet onderwijs

- In meerdere beleidsnota's wordt aangegeven dat het onderwijs een partner is, maar de rol van het onderwijs is niet uitgewerkt. Dit in tegenstelling tot de rol van de andere genoemde partners.
- De professionals die zijn gesproken onderschrijven de noodzaak van het voortgezet onderwijs als netwerkpartner in de aanpak jongerenoverlast omdat het een belangrijk leefmilieu van de jongeren is.
- De samenwerking met het voortgezet onderwijs staat echter nog in de kinderschoenen. Dit heeft diverse redenen. De belangrijkste is dat het onderwijs geografisch anders georganiseerd is dan een gemeente. Scholen krijgen jeugdigen vanuit de gehele omgeving, en is niet wijk of postcodegebied gebonden zoals een gemeente. Het is voor hen ondoenlijk aan te sluiten bij overleggen als een JOR of persoonsgerichte aanpak.
- Er is een start gemaakt met vaste aandachtfunctionarissen van het jeugdteam (per september 2020) op drie basisscholen en één school voor voortgezet onderwijs in Soest. De overige scholen hebben allen een contactpersoon vanuit het jeugdteam. Partners missen echter het onderwijs als samenwerkingspartner. Het onderwijs heeft als schakel in de keten geen rol gedefinieerd gekregen.

Conclusie 8: Aanbevelingen rekenkameronderzoek 2013

- De meeste aanbevelingen zijn overgenomen in beleid en uitvoering, met uitzondering van aanbeveling 5: *"Zorg voor een financiële rapportage waarin duidelijk wordt hoeveel geld wordt besteed door de verschillende partijen, waaraan het wordt besteed en wat daardoor is bereikt. Maak hierin onderscheid in doelen en doelgroepen, zodat op basis hiervan eventueel nieuwe prioriteiten kunnen worden gesteld"*. Wat ontbreekt is een financiële rapportage met daarin een specificatie van de uitgaven voor de aanpak van jongerenoverlast.

Aanbevelingen

Aanbeveling 1: Ondersteun de dialoog tussen bewoners en jongeren door de gemeente en haar partners.

Zowel de professionals als de jongeren zelf roepen op tot het aangaan van de dialoog met elkaar om het vraagstuk van jongerenoverlast met elkaar te bespreken en op te lossen. Dat is niet hetzelfde als de burger volledig verantwoordelijk maken voor het oplossen van het vraagstuk. Het is namelijk niet vanzelfsprekend om met elkaar een gesprek aan te gaan en samen tot oplossingen te komen. Uit dit rekenkameronderzoek blijken hiervoor diverse redenen: buurtbewoners vinden het spannend en de jongeren vinden de manier waarop zij worden aangesproken onprettig. Dit zorgt ervoor dat het gesprek al snel verzandt in een discussie, het proberen te overtuigen van de ander of gelijk willen krijgen. Bij het aangaan van een dialoog is bijna altijd een begeleider nodig. Het gaat zelden "vanzelf". De ondersteuning bijvoorbeeld door een dialoogbegeleider, richt zich op het proces, niet op de inhoud. Dit proces bestaat vooral uit het bieden van veiligheid, structuur, ondersteuning en feedback. Bij de meeste overlastsituaties zou er een automatisme moeten zijn dat professionals (wijkagent, jongerenwerker of gemeente) inzetten op het organiseren van deze dialoog.

Een good-practice is de Leergang Wijkdialoog waar gemeente Utrecht samen met Nederland Zorgt Voor Elkaar en Omzien naar Elkaar werkt aan de ontwikkeling hiervan, beschreven in de meerjarenstrategie 2019-2022 van Utrecht in Dialoog. De Leergang Wijkdialoog leert wat een wijkdialoog voor een gemeenschap kan betekenen en wat er voor nodig is om de gemeenschapskracht in beweging te krijgen en houden.

Aanbeveling 2: Betrek het voortgezet onderwijs als netwerkpartner bij de aanpak van jongerenoverlast

Om vraagstukken tijdig te signaleren en op te pakken is het van belang dat onderwijs en de ketenpartners in de aanpak van jongerenoverlast goed met elkaar samenwerken en elkaar versterken, zodat ze tot één aanpak kunnen komen. Uit onderzoek van het Nederlands Jeugd Instituut (NJI)⁵ blijkt dat de meerwaarde zit in de aansluiting van een gemeentelijk jeugdteam of een intern zorgteam op een school voor een succesvolle aansluiting tussen voortgezet onderwijs en hulp bij opvoeden en opgroeien op gemeentelijk niveau. In meerdere gemeenten is bijvoorbeeld ook een nauwe samenwerking tussen jongerenwerk en het voortgezet onderwijs ingezet (o.a. Culemborg en Rotterdam), waarbij het jongerenwerk signalen van scholen vroegtijdig oppikt en activiteiten en ondersteuning aanbiedt in en om het onderwijscurriculum.

De door de gemeente ingezette ontwikkeling om het jeugdteam vanuit de gemeente op school te laten aansluiten past in deze aanbeveling. De gemeente Soest heeft de eerste stappen gezet met structurele aanwezigheid van een jeugdteammedewerker op tenminste drie basisscholen en een VO-school in Soest per september 2020. Wat nog uitgewerkt moet worden is hoe de samenwerking eruit komt te zien en hoe deze zich bijvoorbeeld verhoudt tot de (preventieve) aanpak van jongerenoverlast.

Het NJI heeft het Kwaliteitskompas⁶ ontwikkeld om gemeenten te ondersteunen bij een gezamenlijk resultaatgericht kwaliteitsproces met partners. Het is een instrument voor gemeenten die samen met hun partners willen sturen op de resultaten voor jeugdigen, inclusief het onderwijs. Het NJI beschikt over een lijst van praktijkvoorbeelden van andere gemeenten. De ondersteuningsroute⁷ geeft weer hoe de diverse fasen in het voortgezet onderwijs er in grote lijnen uitzien en welke bijdragen het jeugdbeleid van de gemeente in de verschillende fasen kan bieden. Deze route kan per school op maat aangepast worden.

Aanbeveling 3: Zorg voor snelle besluiten over gezamenlijke oplossingen die door bewoners en jongeren worden bedacht

Uit het onderzoek komt naar voren dat het lang duurt voordat besluiten over structurele oplossingen voor hangplekken (bv Kjoeps) worden genomen. Ook hier ligt de oplossing in een snelle dialoog met bewoners en jongeren gezamenlijk, waardoor preventieve oplossingen en alternatieve vormen van tijdsbesteding ook snel op tafel komen en gezamenlijk bedacht worden. Uit de gesprekken die gevoerd zijn met de overlastmelders blijkt dat de meeste melders ook begrip hebben voor de wensen en behoeften van jongeren. Zo snel als de gemeente en de ketenpartners nu zijn om jongerenoverlast in de gaten te krijgen en daarop te handelen, zo snel zouden de gemeente en partners ook kunnen zijn om het gesprek tussen bewoners en jongeren te ondersteunen om tot alternatieve of preventieve oplossingen te komen. Snelle besluiten voorkomen dat een bedachte oplossing niet meer nodig is omdat de groep jongeren inmiddels in een andere levensfase is en het momentum verloren is. Kenmerkend van overlast door jongeren is immers dat de groepen jongeren komen en gaan.

---

⁵ NJI (2016). Succesvolle aansluiting voortgezet onderwijs en jeugdhulp?

⁶ NJI (2019). Zo werkt u met het Kwaliteitskompas.

⁷ NJI: Ondersteuningsroute voortgezet onderwijs en jeugdhulp

BIJLAGE

Bijlage 1: Onderzoeksverantwoording

Geraadpleegde documenten

- Regionale Veiligheidsstrategie Midden- Nederland 2015-2018
- Regionale Veiligheidsstrategie Midden-Nederland 2019-2022
- Regionale Veiligheidsstrategie Midden-Nederland 2012-2014
- Integraal Veiligheidsplan 2015-2018
- Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid 2015-2016
- Integraal veiligheidsplan 2019-2022
- Concept uitvoeringsprogramma jeugdoverlast- en criminaliteit 2020
- Strategische Visie Toekomst Sociaal Domein
- Beantwoording schriftelijke vragen VVD Jongerenoverlast
- Adviesnota B&W Plan van Aanpak Jongerenoverlast
- Plan van Aanpak Jongerenoverlast
- Nota ketenaanpak Jeugd openbare ruimte
- Notulen besluit raad Integraal veiligheidsplan 17-12-2015
- Notulen opiniërende raad RV16-06 Discussienota deregulering 28-01-2016
- Notulen opiniërende raad RV16-20 Cameratoezicht 24-03-2016
- Notulen opiniërende raad Jaarstukken 2015
- Handhavingsplan fysieke leefomgeving 2016-2019
- Handhavingsbeleid fysieke leefomgeving 2020-2023
- Rapport Smitsveen problemen in de wijk of probleemwijk
- Plan van Aanpak wijk Smitsveen
- Uitvoeringsplan Smitsveen
- Preventief plan 'aan de slag in Smitsveen 2020'
- Offertes Stichting Balans 2019 en 2020
- Presentatie informatieavond raad Smitsveen 15 juni 2017
- Adviesnota Uitvoeringsplan-Smitsveen
- Evaluatie jeugdboa's
- Adviesnota Evaluatie jeugdboa's
- Diverse verslagen JOR overleggen
- RKC rapport 'voorkomen en aanpakken'
- Veiligheidsmonitor 2015, 2016, 2017 en 2019
- Jaarstukken 2013-2018
- Programmabegrotingen 2014-2020

Respondentenlijst

Bestuurlijk:

- Burgemeester
- Wethouder Sociaal domein en jeugd
- Teamchef politie
- Officier van Justitie

Beleid/management

- Beleidsmedewerker Veiligheid
- Regisseur groepsaanpak
- Directeur Stichting Balans
- Interventiespecialist (voormalig Informatiemakelaar)
- Beleidsmedewerker jeugd

Uitvoerend

- Gezinscoach jeugdteam
- Kwaliteitsmedewerker jeugd
- 2 jeugdboa's
- Wijkagent
- Operationeel Expert politie
- Directeur basisschool
- 2 beheerders woningbouwcorporatie Portaal
- Bestuursvoorzitter Stichting Culturele Organisatie Zwarte Zee
- 2 jongerenwerkers

Overige

- 4 overlastmelders
- 10 jongeren

Bijlage 2: Bestuurlijke reactie

Rekenkamercommissie Soest

Soest, 26 oktober 2020

verzonden: 26 oktober 2020

uw brief van : 12 oktober 2020
uw kenmerk : 1580388
afdeling : Samenleving
zaaknummer : **242912**
doc. nummer : 242940
onderwerp : Bestuurlijke reactie Rekenkameronderzoek jongerenoverlast

Beste mevrouw Satijn,

Op 14 oktober hebben wij als college van Burgemeester en Wethouders de resultaten van uw onderzoek naar de aanpak jongerenoverlast ontvangen. Wij hebben met belangstelling kennis genomen van het rapport, uitgevoerd door het onderzoeksbureau B&A. Wij zijn u erkentelijk voor de mogelijkheid om een bestuurlijke zienswijze te geven op het eindrapport en maken hiervan graag gebruik.

Conclusies

Het rapport schetst een beeld van de aanpak jongerenoverlast in Soest. Wij herkennen ons in de conclusie dat de aanpak jongerenoverlast doeltreffend is. In uw conclusies noemt u dat de overlast afneemt en dat ons beleid is verankerd in lokaal- en regionaal beleid waarbij er verbinding wordt gelegd tussen de verschillende beleidsvelden. Met name in de afgelopen drie jaar is er fors geïnvesteerd in korte lijnen tussen de professionals, snelle interventies en voldoende capaciteit die samen zorgen voor een sterk verbeterde uitvoering van de aanpak. Daarnaast formuleert u in het rapport een aantal aanbevelingen waar wij graag op reageren.

Aanbevelingen

Aanbeveling 1

Als eerste wordt de aanbeveling gedaan om de dialoog tussen overlastmelders en jongeren te stimuleren en te faciliteren. In het rapport wordt gewezen op het feit dat zowel jongeren als professionals hiertoe oproepen. In de zomer van dit jaar is reeds gestart met een werkwijze die deze dialoog faciliteert. De gemeente nodigde jongeren uit om te komen praten met de overlastmelders. Opvallend was dat zowel jongeren als professionals vanuit gemeentelijke partners dit initiatief vanuit de gemeente toejuichten, maar dat het merendeel van de overlastmelders aangaf hier geen behoefte aan te hebben. De meest genoemde reden hiervoor is dat zij niet de behoefte hebben om met jongeren in gesprek te gaan. Daarnaast zijn zij van mening dat de gemeente en de politie verantwoordelijk zijn om jongeren aan te spreken op hun gedrag. Een deel van de melders is wel bereid in gesprek te gaan. Tijdens eerdere gesprekken werd het inlevingsvermogen in elkaars denkwereld gestimuleerd en het wederzijds respect vergroot. De eerste resultaten zijn bemoedigend en wij zetten deze werkwijze in de toekomst voort.

Telefoon: 035-6093411

Bezoekadres: Raadhuisplein 1, Soest

Postadres: Postbus 2000, 3760 CA Soest

Internet: www.soest.nl
E-mail: postbus2000@soest.nl

Pagina 2 van de brief 2403341
Zaaknummer: **2394626**

Aanbeveling 2

Als tweede wordt aanbevolen om het voortgezet onderwijs meer te betrekken bij de aanpak van jongerenoverlast. Dit is een behoefte die door veel partners wordt gedeeld en het college is diezelfde mening toegedaan. Zoals in het rapport staat is het Jeugdteam een samenwerking aangegaan met een aantal basisscholen en zijn zij nu structureel aangesloten bij de middelbare school in de gemeente. Op dit moment wordt er aan gewerkt om ook de jongerenwerkers van Stichting Balans beter aan te laten sluiten bij de middelbare school. De jongerenwerkers zullen op gezette tijden aanwezig zijn op school. Daarmee versterken zij de samenwerking en pakken zij zorgsignalen snel op. Daarnaast zorgen we ervoor dat de gemeente zelf structureel contact onderhoudt met de middelbare school om eventuele bredere problematiek op de school te bespreken en gezamenlijk aan te pakken.

Aanbeveling 3

In de derde aanbeveling staat: "zorg voor snelle besluiten over gezamenlijke oplossingen die door bewoners en jongeren worden bedacht". Een voorbeeld hiervan is het proces rondom de hangplekken (Kjoeps) waar jongeren kunnen (blijven) staan zonder dat zij weggestuurd worden omdat er overlastsituaties ontstaan. Met name het vinden van geschikte plekken waar de kjoeps moeten komen is een langdurig proces. Het college is het eens met uw conclusie dat hier sneller naar het resultaat gewerkt moet worden. Daar worden op dit moment stappen in genomen.

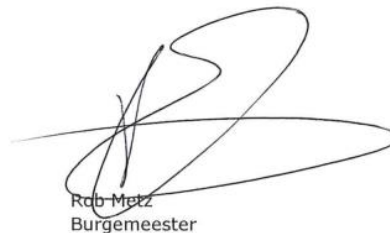
Samenvattend zijn wij tevreden over de effecten van het beleid om de jongerenoverlast terug te dringen. Door de verdere uitwerking van uw aanbevelingen maken wij deze aanpak nog effectiever. De reactie van onze gemeenteraad op uw rapport zien wij met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders

Koen van Yeen
Gemeentesecretaris

Rob Metz
Burgemeester